

Lekárska chémia, biochémia a klinická biochémie na lekárskech fakultách *na Slovensku*

Mária Mareková, Jozef Čarský, Dušan Dobrota

Obsah

- História chémie, lekárskej chémie a biochémie na Slovensku
- Vznik Lekárskych fakúlt na Slovensku
  - Učebnice lekárskej chémie a biochémie
- Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR – spoločné stretnutia
- Lekárska chémia, biochémia a klinická biochémia na lekárske fakultách na Slovensku
  - Ústav lekárskej a klinickej biochémie UPJŠ LF v Košiciach
  - Ústav lekárskej, chémie, biochémie a klinickej biochémie LF UK, Bratislava
  - Ústav lekárskej biochémie, JLF UK v Martine

História chémie na Slovensku

16. – 17. storočie

- Mimoriadný význam **metalurgie** pre vývoj chémie na Slovensku, ktorá ovplyvňovala napredovanie chémie na našom území. Metalurgia:
  - sa zameriavala na hľadanie nových postupov izolácie kovov z rúd a ich neustále vylepšovanie, zdokonaľovanie vlastných metód a techník práce;
  - jej neoddeliteľnou a mimoriadne dôležitou súčasťou bolo skúšobníctvo (nazývané aj probierstvo), v podstate predchodca dnešnej analytickej chémie.
- Používala empiricky overené a osvedčené spôsoby práce, ale v 18. storočí už tento spôsob nestačil.

História chémie na Slovensku

16. – 17. storočie

- V 16. a 17. storočí na slovenskom území (v rámci Rakúsko-Uhorska) realizovaný predovšetkým **výskum prírodných minerálnych vôd**, ich analýza a liečivé účinky.
- Výskum realizovali spravidla profesori Lekárskej fakulty Trnavskej univerzity a Baníckej akadémie v Banskej Štiavnici alebo absolventi Lekárskej fakulty v Halle (žiaci prof. F. Hoffmanna).
- **Paracelsus**, predstaviteľ iatrochemie (lekárskej chémie):
"Rob lieky a obráť ich proti chorobám"

História chémie na Slovensku

výskum minerálnych vôd

- **Paracelsus** – vody v Smolníku
- Agricola-Bauer – Sliač
- J. Wernher – vody Spiša
- T. Jordan z Kluže – Trenčianske Teplice, Piešťany a Korytnica
- K.O. Moller – vytvoril školu pre analýzu minerálnych vôd)
- A. Hermann – Trenčianske Teplice a Piešťany
- J.J. Torkos – vody Tekova
- J. Winterl – Pezinok
- **A. Raymann** – vody Šariša
- J. Lischoviny – Turčianske Teplice

História chémie na Slovensku

J.A. Rayman

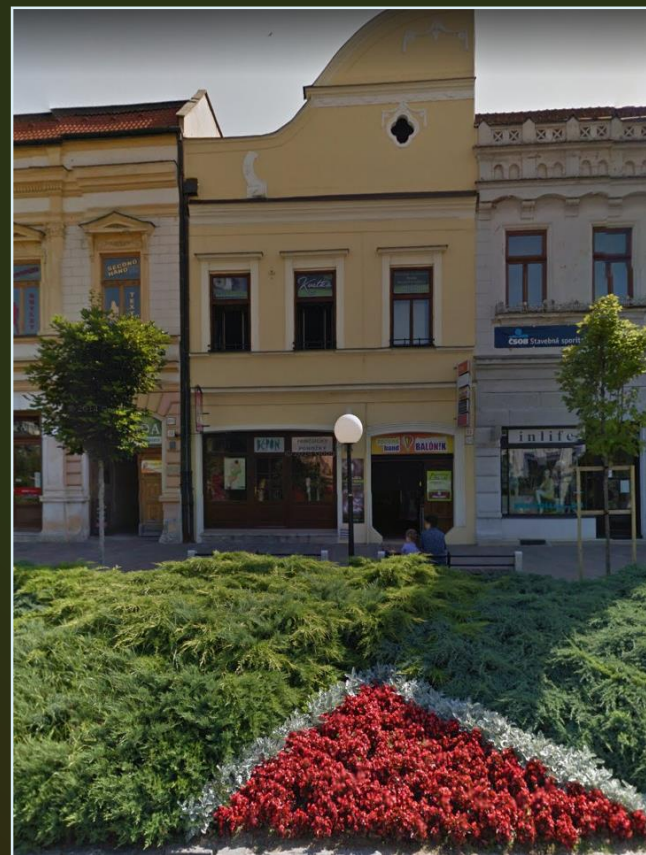
- **J. A. Rayman** (1690 - 1770): študoval v Košiciach, potom na prešovskom evanjelickom kolégiu a vysokoškolské štúdiá absolvoval v Jene (Nemecko) a v Leydene (Holandsko)
- Osobne navštívil mnohé pramene minerálnych vôd Šariša, analyzoval ich a získané poznatky zasielal M. Belovi
  - objavil minerálne pramene v: Gaboltove, Gerlachove, Hrabskom, Snakove, Petrovej, Fričke, Cigeľke, Hornom a Dolnom Tvarožci, Bardejove, Dlhej Lúke, tiež v Malom Šariši a pri Prešove Borkute a Cemjate.
- Aktívne sa zapojil do publikačnej práce o infekčných chorobách (dyzentéria, týfus, osýpky, kiahne, šarlach, besnota);
  - ako prvý v Európe použil očkovanie v boji proti kiahňam, ktoré aj sám na sebe vyskúšal

História chémie na Slovensku

J.A. Rayman

- J. A. Rayman bol v roku 1719 vymenovaný za člena cisárskej Academie Lepoldini
- Stal sa hlavným stoličným lekárom a neskôršie aj hlavným referentom a analyzátorom vôd pre prvý takýto súpis minerálnych prameňov v Rakúsko-Uhorsku za Šarišskú stolicu;
  - vo svojom dome na Hlavnej ulici č. 68 v Prešove mal na prízemí lekáreň aj laboratórium.
- J. A. Rayman bol polyhistor, pretože aktívne pracoval vo viacerých odboroch spoločenského života vtedajšej doby.

História chémie na Slovensku

18. storočie

- 1762 - rozhodnutie cisárovnej **Márie Terézie** zriadiť Banícku akadémiu (Bergakademie) v Banskej Štiavnici
- 1763 – založená **katedra chémie** a mineralógie

História chémie na Slovensku

18. storočie

- Výskum vyplynul z nariadenia panovníčky **Márie Terézie**, podľa ktorého sa museli analyzovať a popísať liečivé i škodlivé účinky všetkých minerálnych vôd na území monarchie
  - 1872 - reforma štúdia na univerzitách v Rakúsko – Uhorsku, ktorou sa zaviedlo vyučovanie tzv. **užitej chémie** na všetkých lekárskech fakultách.

História chémie na Slovensku

19. storočie

- 1914 - Alžbetínska univerzita v Bratislave s lekárskou fakultou
  - na jej farmaceutickom ústave začal svoju kariéru **Albert Szent Györgyi**, objaviteľ štruktúry vitamínu C a laureát Nobelovej ceny za medicínu v roku 1937

História biochémie na Slovensku

20. storočie

- 50. a 60. roky na Slovensku prakticky neexistovali pracoviská pre postgraduálne štúdium v odbore Biochémia.
- Ašpiranti vysielaní na Ústav organickej chémie a biochémie ČSAV v Prahe (akademik F. Šorm) a Katedru biochémie Prírodovedeckej fakulty UK v Prahe (prof. Koštíř).
- **1968** - zriadený Biochemický ústav UK v Bratislave, vytvorenie možnosti pre školiacu činnosť aj na Slovensku;
  - ustanovená komisia pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác v odbore Biochémia.

História biochémie na Slovensku

20. storočie – vznik lekárskeho fakúlt

- **1919** - po vzniku Československa založená **Univerzita Komenského** s lekárskou fakultou, ktorá prevzala časť klinických pracovísk Alžbetínskej univerzity.
- Teoretické ústavy, vrátane Ústavu lekárskej chémie, boli dobudované až v rokoch 1922-1923;
  - biochémii sa venovali predovšetkým lekári interných oddelení.
- **1949** - začala výučba samostatného predmetu **biochémia** na LF UK v Bratislave;
  - prvým vedúcim oddelenia biochémie sa stal MUDr. Rudolf Korec (neskorší dekan LF UPJS v Košiciach).

História biochémie na Slovensku

20. storočie – vznik lekárskech fakúlt

- **1949** – zriadená v **Košiciach** pobočka LF UK v Bratislave a vznik **Ústavu pre lekársku chémiu**
– vedením poverený MUDr. Anton Neuwirth
- **1952** – **Ústav pre lekársku chémiu** a **Ústav pre biochémiu** LF UPJŠ v rámci Katedry chémie a fyziky
- **1959** – samostatná **Katedra biochémie** LF UPJŠ
– vedená do roku 1969 doc. MUDr. Pavlom Mäsiarom, CSc.
- **1961** – samostatná **Katedra lekárskej chémie**
– vedená do roku 1987 doc. MUDr. Ing. Konštantínom Barnom, CSc.

História biochémie na Slovensku

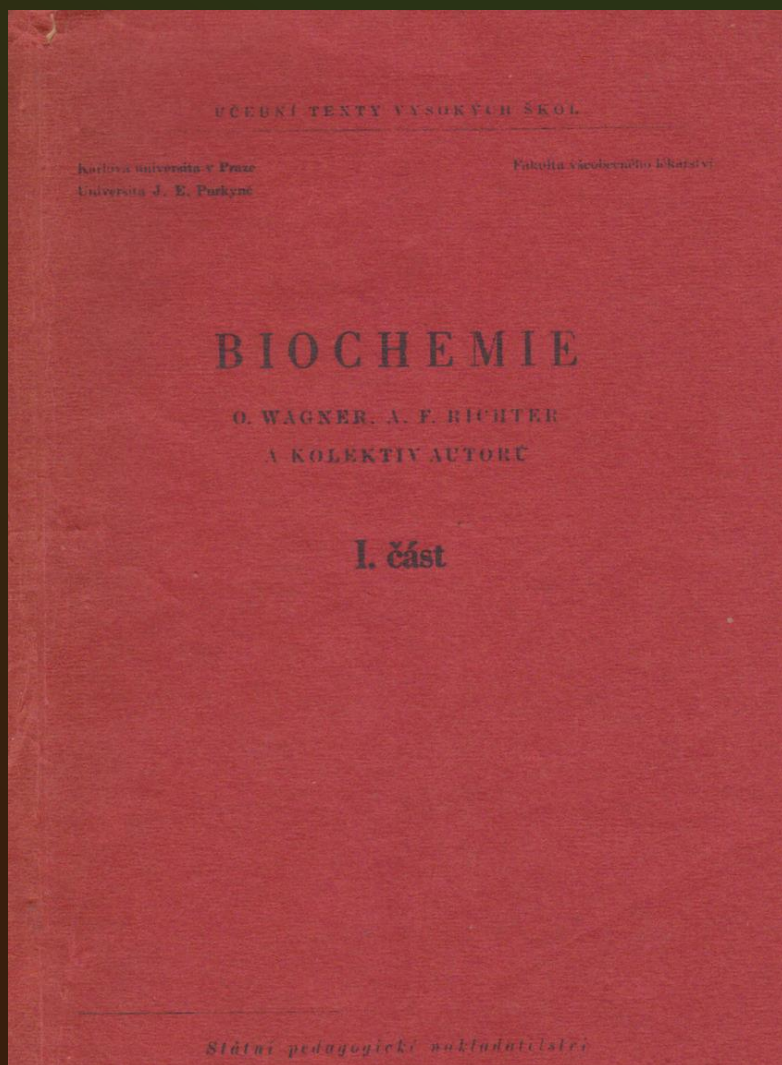
20. storočie – vznik lekárskejších fakúlt

- **1969** – zriadená ako samostatná fakulta **Jesseniova lekárska fakulta v Martine**, ktorá je integrálnou súčasťou Univerzity Komenského v Bratislave
- **Ústav lekárskej biochémie** pod vedením prof. MUDr. Viliama Mézeša, DrSc.
- Všetky LF na Slovensku využívali v začiatkoch literatúru a skúsenosti LF v ČR, predovšetkým na 1. LF UK v Prahe
  - <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/historia/>

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR

- Pravidelné stretnutia učiteľov chemických a biochemických predmetov všetkých LF.
- Výmena skúseností o obsahu, spôsoboch výučby, realizácií praktických cvičení a hodnotení.
- Prezentácia vedecko-výskumných výsledkov – spolupráca pri riešení projektov.
- Stretnutia sa realizovali 1x ročne vždy na inej LF (2 krát v ČR a raz na Slovensku).
- V súčasnosti sa stretnutia organizujú v približne 1,5 ročných intervaloch.

Výučba lékařské chemie, biochemie a klinické biochemie na LF v ČR a SR *společné knihy*

AUTOŘI
Prof. MUDr. TEOFIL RUDOLF NIEDERLAND, profesor lékařské fakulty Komenského university v Bratislavě, autor 8. kapitoly.
MUDr. RNDr. JAN J. OPPLT, primář klinicko-chemického oddělení SFN hygienické fakulty Karlovy university v Praze, autor 31. kapitoly.
Prof. MUDr. D. Sc. ANTONÍN FELIX RICHTER, profesor lékařské fakulty Karlovy university v Praze, autor 1., 2., 3., 7., 9., 22. a 32. kapitoly, spoluautor 6., 10., 23. a 26. kapitoly.
Doc. MUDr. C. Sc. JIŘÍ SLAVÍK, odborný asistent lékařské fakulty university J. E. Purkyně v Brně, autor 16. kapitoly.
Prof. MUDr. D. Sc. FRANTIŠEK ŠANTAVÝ, profesor lékařské fakulty Palackého university v Olomouci, laureát Státní ceny Klementa Gottwalda, autor 24. a 25. kapitoly.
MUDr. C. Sc. MIROSLAV ŠEVELA, odborný asistent lékařské fakulty university Jana Evangelisty Purkyně v Brně, spoluautor 10. a 28. kapitoly.
Prof. MUDr. D. Sc. JAN ŠULA, profesor lékařské fakulty Karlovy university v Praze, autor 27., 29. a 30. kapitoly.
MUDr. C. Sc. EDMUND TALAFANT, laureát státní ceny Klementa Gottwalda, odborný asistent lékařské fakulty university Jana Evangelisty Purkyně v Brně, autor 15. a 21. kapitoly.
Prof. MUDr. OKTAVIÁN WAGNER, profesor lékařské fakulty university Jana Evangelisty Purkyně v Brně, autor 4., 5., 11., 12., 13., 14., 17., 18., 19., 20. a 26. kapitoly, spoluautor 6., 23. a 28. kapitoly.

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR

spoločné knihy

LÉKAŘSKÁ
CHEMIE
A BIOCHEMIE

UČEBNICE PRO LÉKAŘSKÉ FAKULTY

Schváleno výnosem ministerstva školství ČSR č. j. 12.680/82-31
ze dne 16. prosince 1982 jako učebnice pro lékařské fakulty

Avicenum
zdravotnické
nakladatelství

LÉKAŘSKÁ
CHEMIE
A BIOCHEMIE

UČEBNICE PRO LÉKAŘSKÉ FAKULTY

AVICENUM / OSVETA

VEDOUcí AUTORSKÉHO KOLEKTIVU
Doc. MUDr. Jiří Duchoň, CSc.

AUTORSKÝ KOLEKTIV

Prof. MUDr. Ing. Konštantín Barna, CSc.
Prof. Ing. Ludovít Bergendi, DrSc.
Doc. MUDr. Miroslav Černocho, CSc.
Doc. MUDr. Vlastimil Habermann, CSc.
Prof. MUDr. Jiří Homolka, DrSc.
Doc. MUDr. Jiří Kraml, CSc.
Doc. MUDr. Miroslav Ledvína, DrSc.
Prof. MUDr. Viliam Mézeš, CSc.
Prof. MUDr. RNDr. Jan Musil, DrSc.
Prof. MUDr. Jiří Slavík, DrSc.

Jiří Duchoň

- 1982 – **spoločná VŠ učebnica** na ktorej participovali pracovníci všetkých LF v **ČR** a **SR**
  - prof. Barna – LF UPJŠ Košice
  - prof. Bergendi – LF UK Bratislava
  - prof. Mézeš – JLF UK Martin

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR

príprava spoločných učebných pomôcok

- VŠ učebnica lekárskej chémie a biochémie
- Natočenie filmov pre výučbu biochémie
- Výroba meotarových fólií
- Príprava plagátov

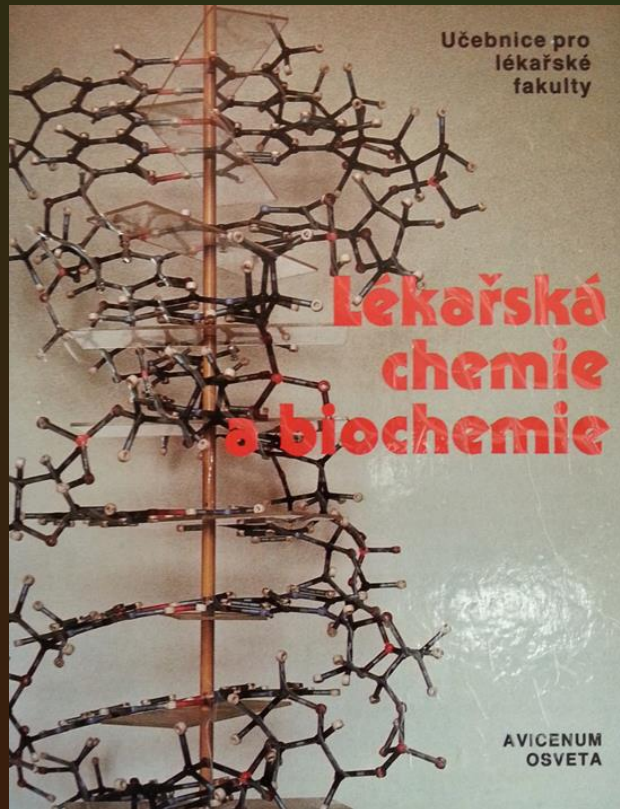

- *doc. Němečková*
- *prof. Musil*
- *doc. Barnová*
- *doc. Mézešová*

Výučba lékařské chemie, biochemie a klinické biochemie na LF v ČR a SR

společné knihy

- VŠ učebnice lékařské chemie a biochemie – **Nemečková Alice a kol.**

AUTOR

Kolektiv autorů

VEDOUcí:

Doc. RNDr. Alice Němečková, CSc.

POŘADATEL

Prof. MUDr. RNDr. Jan Musil, DrSc.

AUTORSKÝ KOLEKTIV:

Doc. RNDr. Eva Barnová, CSc.

Doc. RNDr. Jozef Čársky, CSc.

Doc. MUDr. Jiří Duchoň, CSc.

Prof. MUDr. Miroslav Ledvina, DrSc.

Doc. Ing. Viera Mezéšová, CSc.

Prof. MUDr. RNDr. Jan Musil, DrSc.

Doc. RNDr. Alice Němečková, CSc.

Doc. Ing. Olga Nováková, CSc.

† MUDr. Vladimír Preininger, CSc.

Doc. RNDr. PhMr. Jaroslav Prokeš, CSc.

MUDr. Petr Schneiderka, CSc.

Doc. MUDr. Jaromír Sláma, CSc.

Doc. RNDr. PhMr. Nina Škottová, CSc.

Prof. MUDr. Emanuel Zelníček, CSc.

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR

fólie na premietanie

TRANSPARENTY

LEKÁRSKA CHÉMIA A BIOCHÉMIA I.

učebné pomôcky '83

transparenty

LEKÁRSKA CHÉMIA A BIOCHÉMIA II.

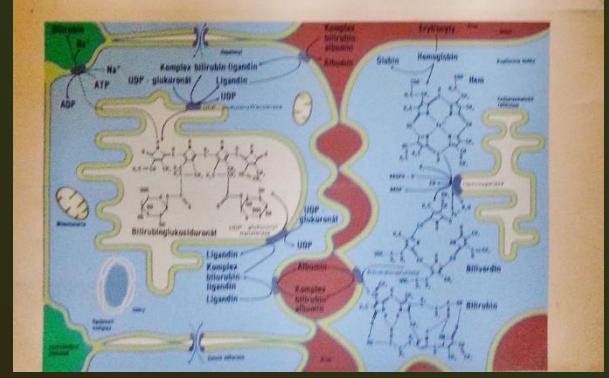
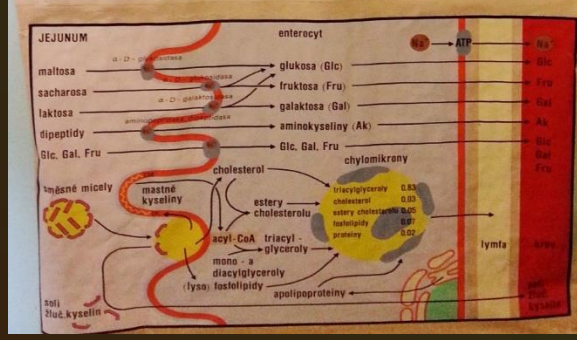
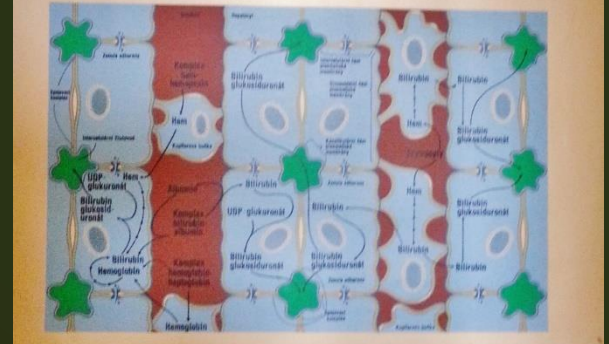
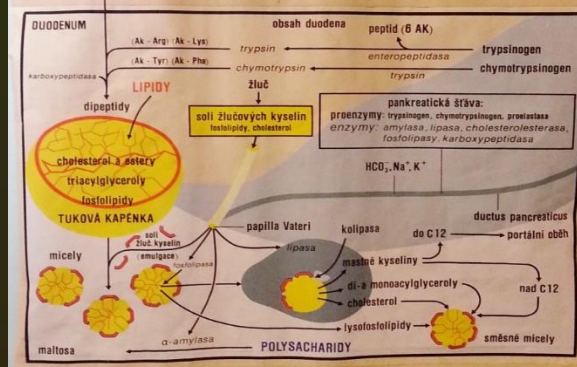
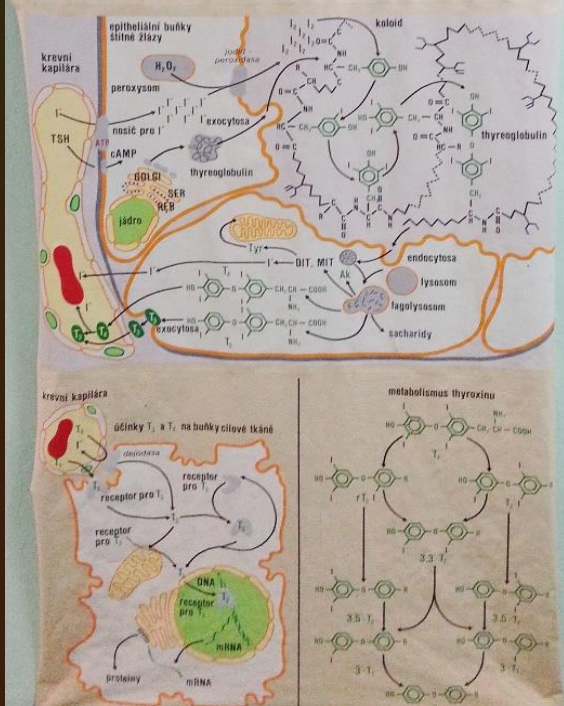
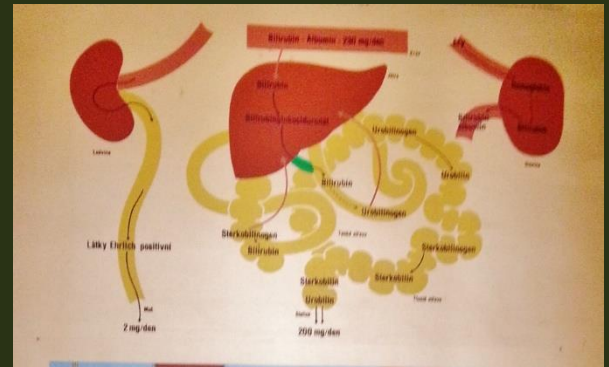
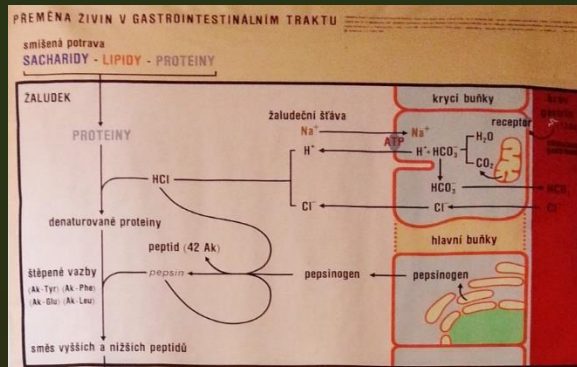
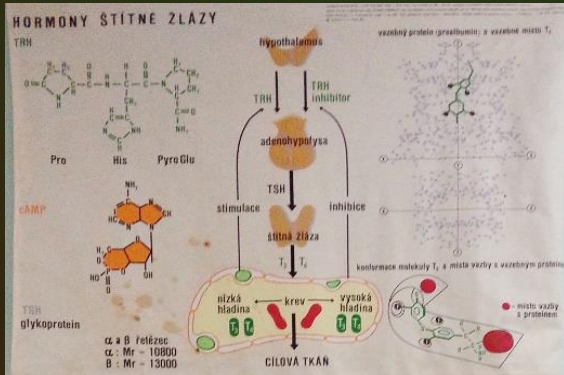
UČEBNÉ POMÓCKY N.P. BANSKÁ BYSTRICA

Břetislav Večerek

MODERNISACE VÝUKY CHEMIE A BIOCHEMIE
NA LÉKAŘSKÝCH FAKULTÁCH

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR

výučbové plagáty

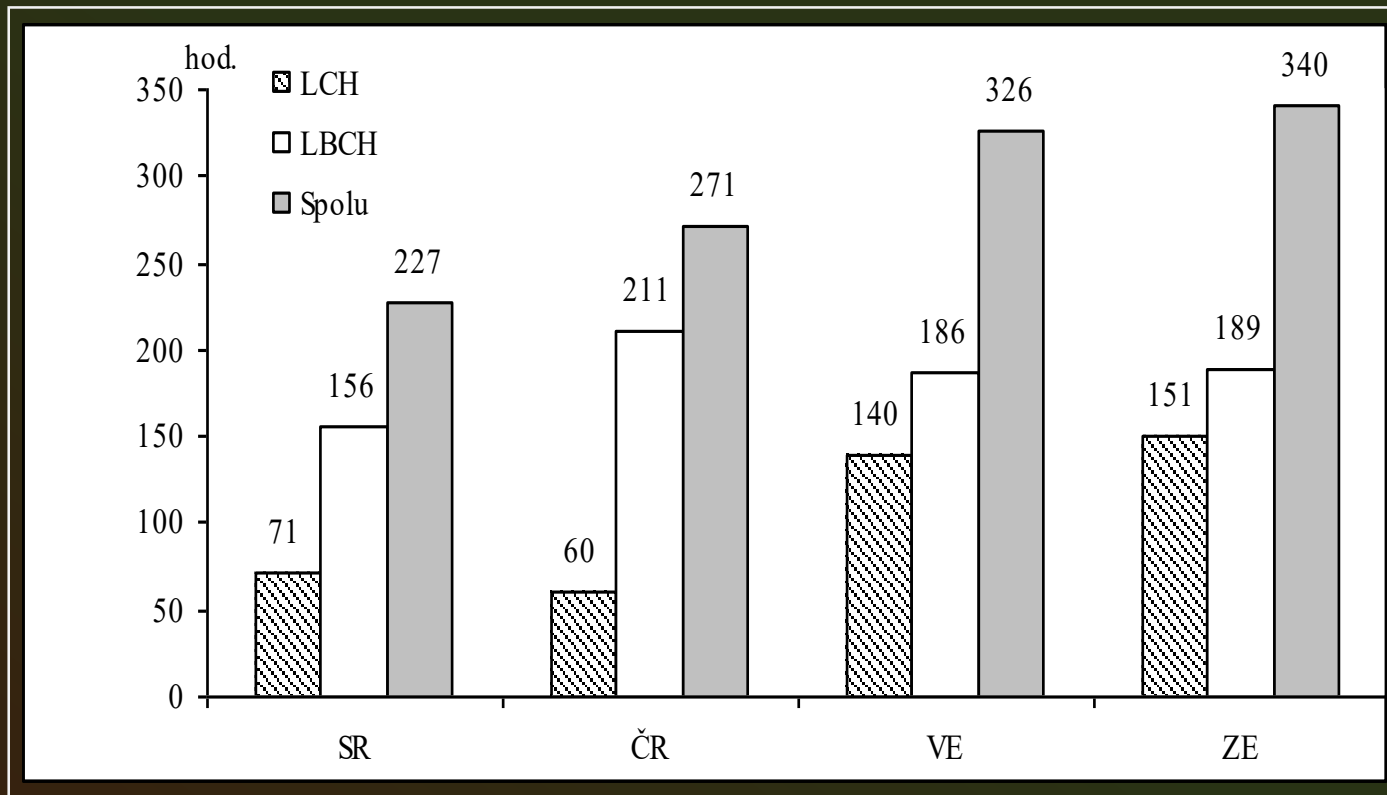

Stretnutia učiteľov LF chemických disciplín LF ČR a SR

- 1991 - Praha (1. LF)
- 1994 - Martin
- 1995 - Košice
- 1996 - Brno
- 1997 - Praha (3. LF)
- 1998 - Praha (1. LF)
- 1999 - Bratislava, Modra
- 2000 - Hradec Králové
- 2001 - Plzeň
- 2002 - Olomouc
- 2003 - Košice, Danišovce
- 2004 - Praha (2. LF)
- 2005 - Brno (Šlapanice)
- 2006 - Martin, Piatrová
- 2007 - Praha (3. LF)
- 2008 - Praha (1. LF) Poděbrady
- 2010 - Bratislava, Modra
- 2011 - Hradec Králové
- 2013 - Plzeň
- 2015 - Košice
- 2017 - Olomouc
- 2019 - Brno

Zastúpenie LCH a LBCH vo výučbe na LF v SR, ČR, VE a ZE v roku 2003

Vysvetlivky: LCH – lekárska chémia, LBCH - lekárska biochémia, LF – Lekárska fakulta, ČR – Česká republika, SR – Slovenská republika, VE – Východná Európa, ZE – Západná Európa

Zastúpenie LCH a LBCH vo výučbe na LF v SR a v ČR v akademickej roku 2013/2014

Univerzita	LF	Lekárska chémia		Biochémia		Spolu (P)	
		1 ZS	1 LS	2 ZS	2 LS	Pr/cv	h/týž
UK	1.LF Praha	2/0 V	2/0 V	4/5 P	4/5 P	8/10	18
	1.LF Praha			4/4 P	4/4 P	8/8	16
	1.LF Praha	2/0 V		104 P	58 P	162 h za semester	
	LF Hradec Králové	15 V	15 V	3/6 P	3/6 P	6/12	18
	LF Plzeň	3/3 P		2/4 P	4/4 P	9/11	20
MU	Brno	2/3 P		3/2 P	1/5 P	6/10	16
UP	Olomouc	3/2 P		2/3 P	4/4 P	9/10	19
OU	Ostrava		2/3 P	2/3 P	3/5 P	7/11	18
UK	Bratislava		3/3 P	2/3 P	4/2 P	9/8	17
	JLF Martin	1,5/1,5 P	1,5/ 1,5 P	2/3 P	4/4 P	9/10	19
UPJŠ	Košice		1/2 V	3/4 P	3/3 P	6/7	13
	pred 2013/14	2/3 P		2/3 P	3/3 P	7/9	16

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR *Košice 21. – 23. 5. 2015*

- <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/konferencia/>

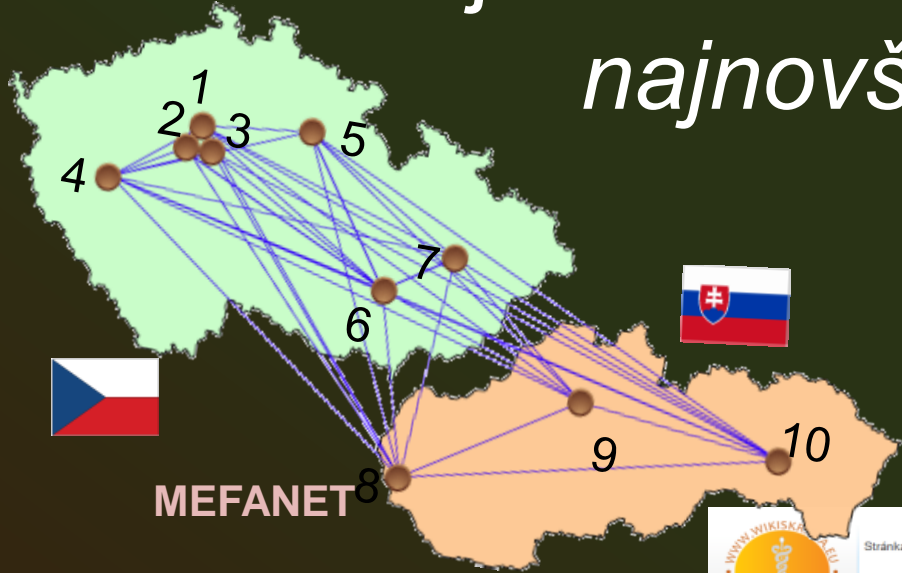
Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR *Olomouc 8. – 9. 6. 2017*

- <http://medchemnew.upol.cz/profil/?p=3686>

Výučba lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie na LF v ČR a SR

najnovšie trendy

- MEFANET
- Wikiskripta

MEFANET

OPEN
EDUCATION
RESOURCES

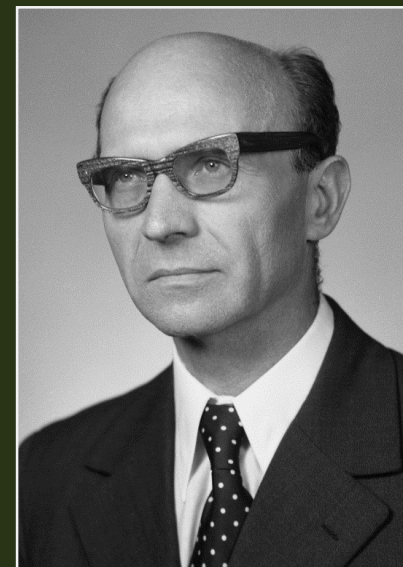
Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *história*

- **1949** – otvorená pobočka LF UK v Bratislave, vznik **Ústavu pre lekársku chémiu**, pod vedením MUDr. Antona Neuwirta
- **1952** – rozdelenie ústavu na dve samostatné pracoviská: **Ústav pre lekársku chémiu** a **Ústav pre biochémiu LF UPJŠ**
  - doc. MUDr. Timotej Turský, CSc.; doc. MUDr. Pavel Mäsiar, CSc.; **prof. MUDr. Ing. Konštantín Barna, CSc.**
  - výučba lekárskej chémie a biochémie pre VL a od roku 1972 aj pre odbor stomatológia

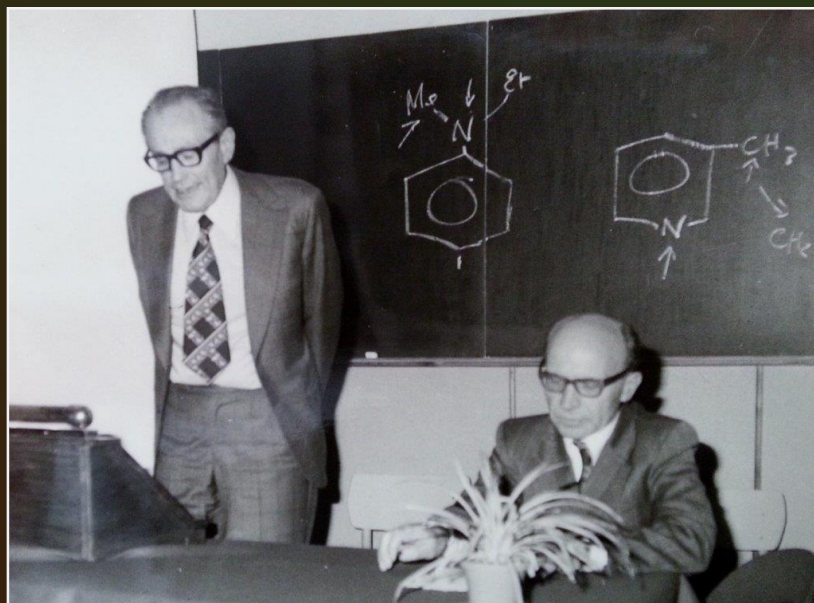

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *história*

- prof. Ing. MUDr. **Konštantín Barna**, CSc.
– bol prednostom ústavu 30 rokov,
- Autor prvej slovenskej vysokoškolskej učebnice lekárskej chémie – 1973.

Konštantín Barna

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *história*

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *história*

- 1987 – Katedra lekárskej chémie a biochémie, pod vedením doc. MUDr. **Jozefa Adama**, CSc.
- 1991 – vedenia katedry sa ujal doc. RNDr. **Jaroslav Kušnír**, CSc.
- 1996 – v spolupráci s Prírodovedeckou fakultou UPJŠ v Košiciach doktorandské štúdium v odbore „Biochémia“
- 1997 – z iniciatívy katedry znovuo tvorená košická pobočka Slovenskej spoločnosti pre biochémiu a molekulárnu biológiu pri SAV

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *história*

- **2003** – úspešne zorganizovaná vedecko-pedagogická konferencia učiteľov chemických a biochemických predmetov lekárskeho fakúlt Slovenskej a Českej republiky pod názvom „**Biochémia a medicína**“, ktorá sa uskutočnila v Danišovciach v dňoch **22. - 23. 5. 2003**
  - zúčastnili sa zástupcovia všetkých 10 lekárskeho fakúlt z Čiech i zo Slovenska (na fotografii z návštevy Levoče)

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *história*

- 2004 – prof. Ing. **Juraj Guzy**,
CSc., prednosta ústavu
  - výučba klinickej biochémie ako
povinne voliteľného predmetu pre VL
- 2005 – akreditovaný študijný
odbor 7.1.25 **Klinická biochémia**
pre III. stupeň VŠ vzdelávania
  - do roku 2018 úspešne obhájilo svoje
dizertačné práce 30 študentov v
dennej a externej forme
doktorandského štúdia

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *významní predstavitelia*

- prof. MUDr. Pavel Mäsiar, DrSc.
- doc. RNDr. Eva Barnová, CSc.
- prof. MUDr. Jozef Adam, CSc.
- doc. RNDr. Jaroslav Kušnír, CSc.
- doc. Ing. Zenóbia Chavková, CSc.
- prof. Ing. Juraj Guzy, CSc.

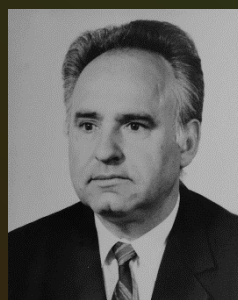
Juraj Guzy

Eva Barnová

Zeňa Chavková

Jozef Adam

Jaroslav Kušnír

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *súčasnosť*

- 2012 – prof. Ing. **Mária Mareková**, CSc. - prednostka.
- V súčasnosti je vo vedeckej výchove (PhD. štúdium) 16 doktorandov (**29 úspešne obhájilo**) v dennej alebo externej forme štúdia,
  - bližšie informácie o aktivitách ústavu (vedeckých i pedagogických) na webovej stránke ústavu:
<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/>

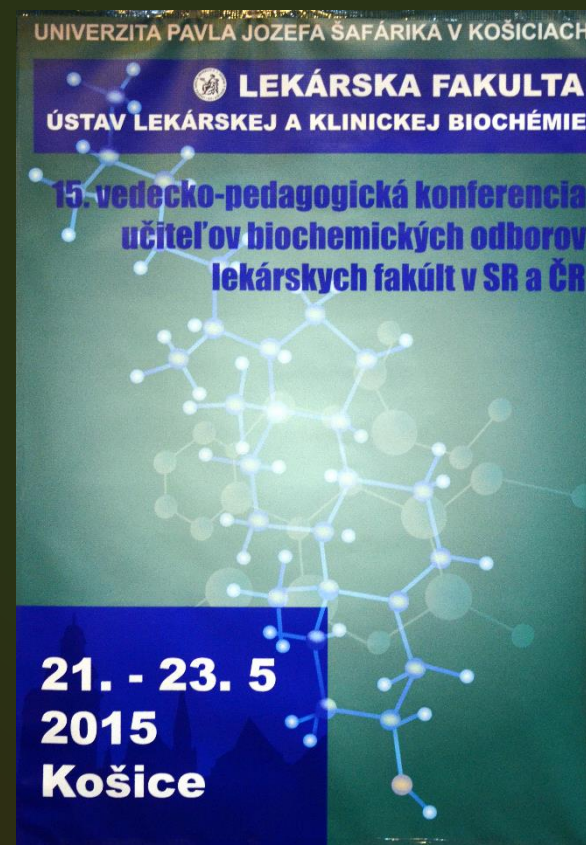

Mária Mareková

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *súčasnosť*

- 2015 – pracovníci ústavu úspešne zorganizovali **15. vedecko-pedagogickú konferenciu** učiteľov biochemických odborov lekárskech fakúlt Slovenskej a Českej republiky, ktoré sa uskutočnilo po 12 rokoch opäť na pôde UPJŠ v Košiciach, Lekárskej fakulte v dňoch **21. - 23. mája 2015**,
  - viac na <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/konferencia/>

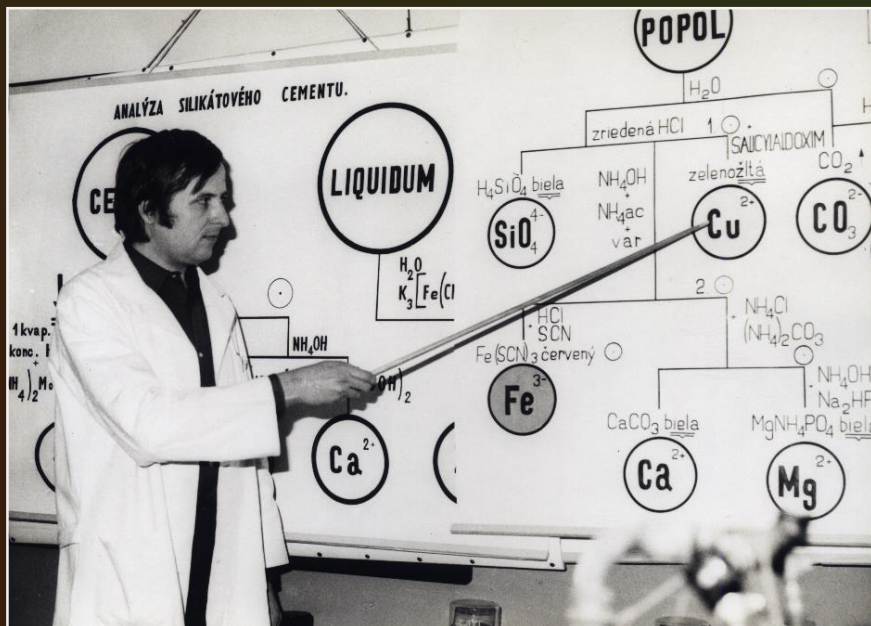

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach

praktická výučba - včera

- Dôležitá súčasť výučby, ktorá je časovo i finančne náročná
- Pôvodne cvičenia 6 h - využívanie separačných metód, stanovenie neznámej koncentrácie, dôkazové reakcie

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach *praktická výučba - dnes*

- Virtuálny pacient - študenti postupne vyšetrujú vybrané klinicko-biochemické parametre a v závere semestra vyhodnocujú a stanovujú diagnózu pacienta.

Učebnice lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie

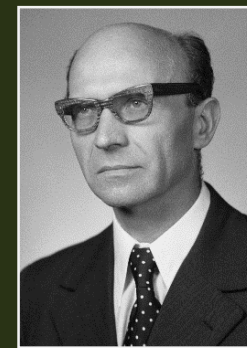
- Pôvodne používané učebnice LF UK v Prahe tak pre teoretickú ako aj praktickú výučbu.
- Skripta vydávali jednotlivé fakulty pre vlastnú potrebu.
- Spoločné učebnice s kolegami z LF v Čechách a na Slovensku – v češtine.
  - spoločné učebnice s kolegami zo ZSSR – v slovenčine
- Spoločná učebnica pre slovenské lekárske fakulty.

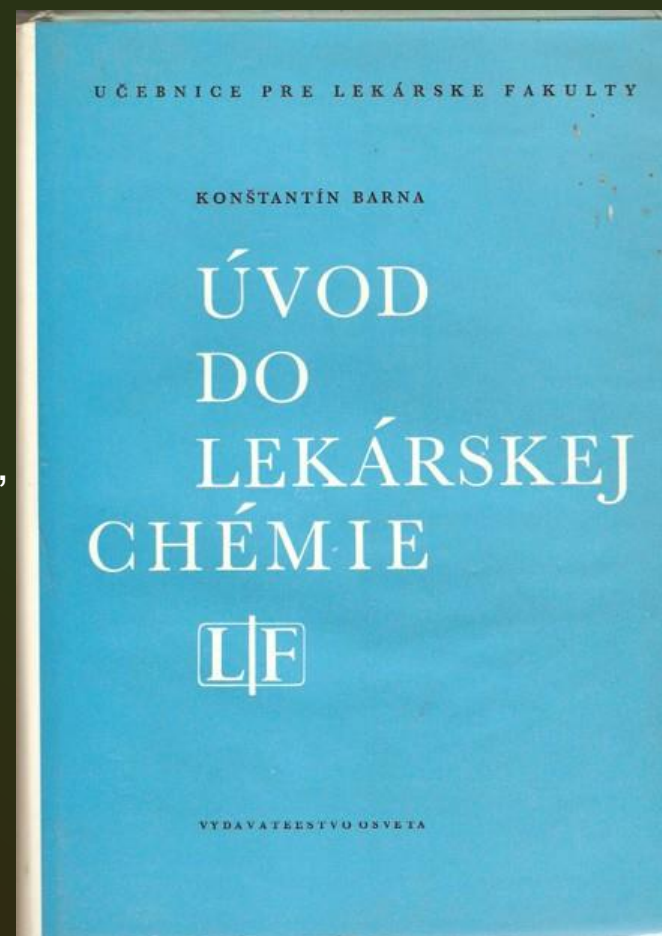
Lekárska chémia

Konštantín Barna

Konštantín Barna

- **Úvod do lekárskej chémie**, 1973, 950 strán
- *Obsah:*
- Všeobecné a fyzikálno-chemické základy 13 - 324
  - stavba hmoty, roztriedenie zlúčenín, štruktúra atómov, mendelejevova periodická sústava, zákonitostí priebehu chemických reakcií, elektrolytická disociácia, oxidácia a redukcia, povrchové javy a adsorpcia, koloidný stav látok
- Prvky a ich anorganické zlúčeniny 325 - 418
  - vodík a kyslík, voda, fluór, chalkogény, dusík, uhlík, kremík a bór, kovy
- Organické a bioorganické zlúčeniny 419 - 866
  - uhľovodíky, halogénderiváty, oxoylúčeniny, karboxylové kyseliny a ich deriváty, zlúčeniny síry, dusíka, deriváty kyseliny uhličitej, heterocyklické zlúčeniny, alkaloidy, sacharidy, lipidy, terpény steroidy, makromolekulové zlúčeniny, vitamíny, hormóny

Lekárska chémia a biochémia na LF UPJŠ v Košiciach

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Lekárska fakulta

K. BARNA, A. J. PAŠČENKO, B. GREGA

ZÁKLADY LEKÁRSKEJ CHÉMIE A BIOCHÉMIE

(Biochemický atlas)

SLOVENSKÉ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVO BRATISLAVA

1984

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY

Univerzita P. J. Šafárika

Lekárska fakulta
v Košiciach

Konštantín Barna a Alexander J. Paščenko

ZÁKLADY LEKÁRSKEJ CHÉMIE (A BIOCHÉMIE)

II. časť

SLOVENSKÉ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVO BRATISLAVA

Vysokoškolské učebné texty - Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

K. Barna, A. J. Paščenko, E. Barnová, J. Guzy

LEKÁRSKA CHÉMIA A BIOCHÉMIA

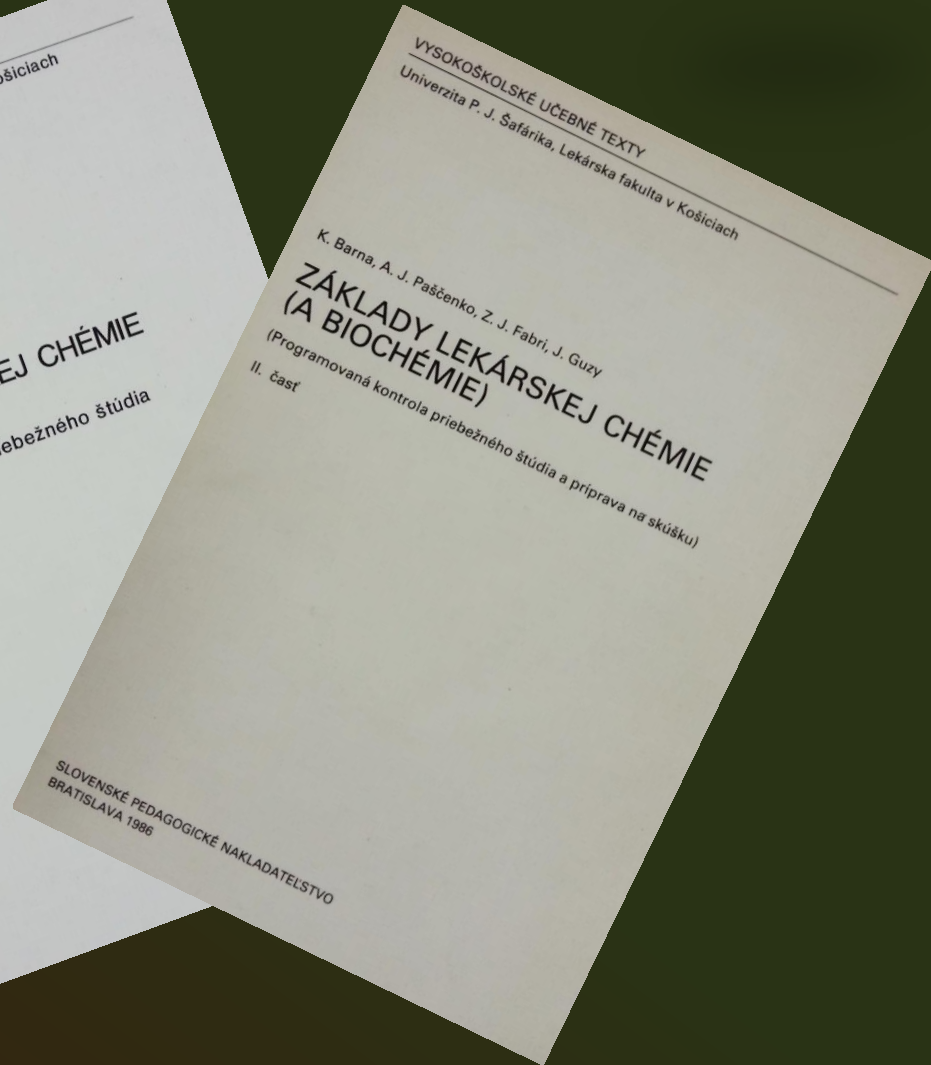
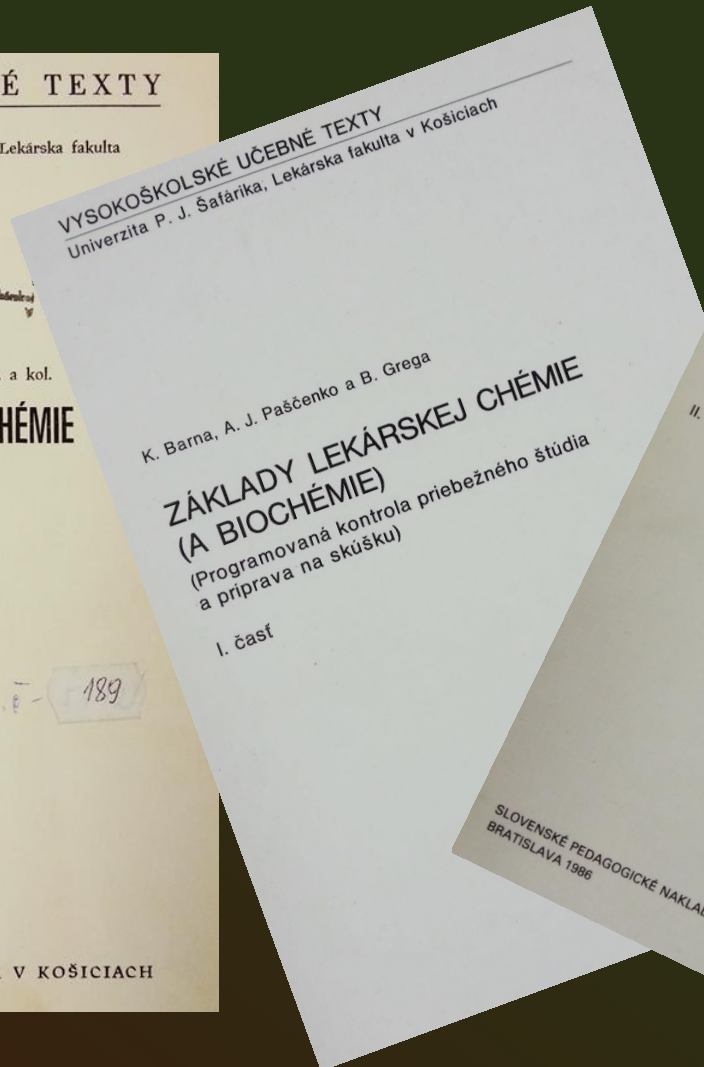
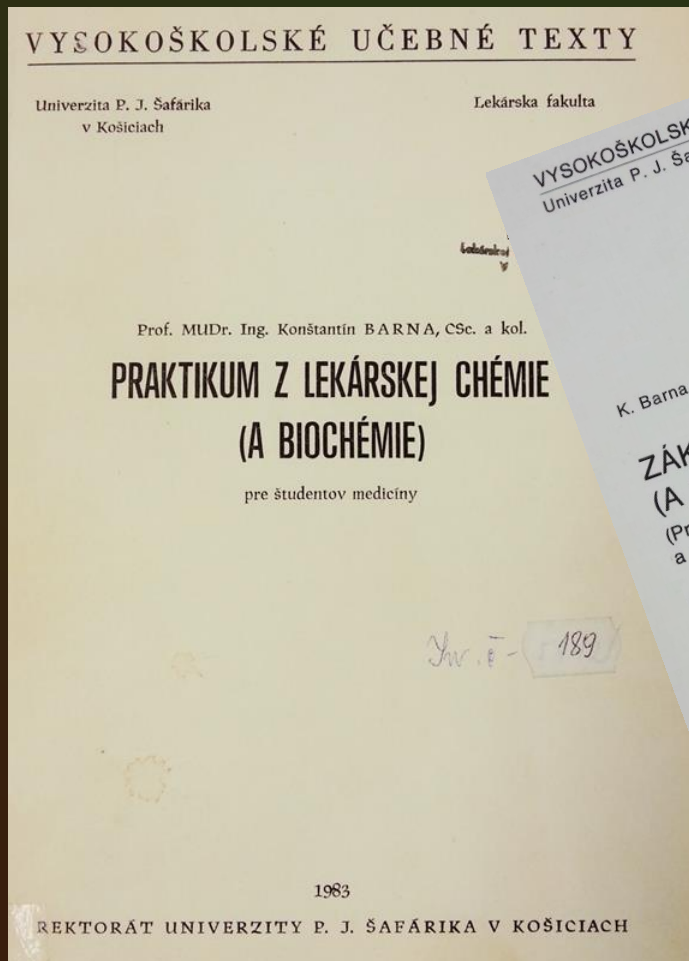
Laboratórne cvičenia a problémové úlohy

III. prepracované vydanie

LEKÁRSKA FAKULTA

Lekárska chémia a biochémia

na LF UPJŠ v Košiciach

Lekarska chémia na LF UPJŠ v Košiciach

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY - UNIVERZITA P. J. ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
LEKÁRSKA FAKULTA

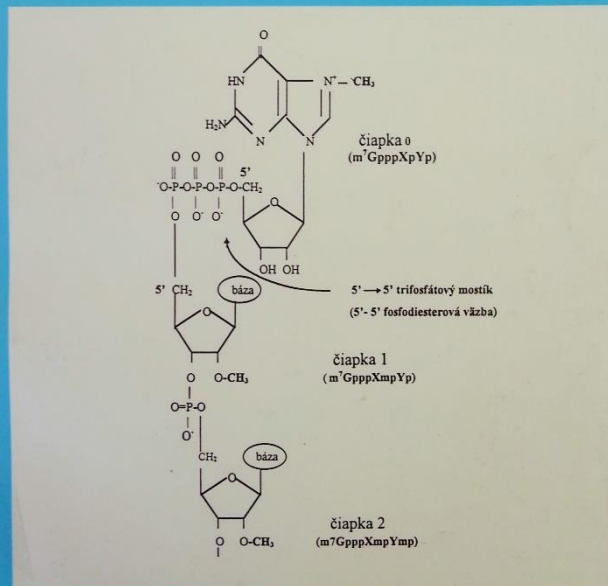
RNDr. Jaroslav K U Š N Í R, CSc. a kol.

NÁVODY K PRAKTICKÝM ÚLOHÁM
Z LEKÁRSKEJ CHÉMIE

KOŠICE
1993

LEKÁRSKA CHÉMIA

Kolektív autorov

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY

Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach
Ústav lekárskej chémie a biochémie

doc. RNDr. Jaroslav Kušník, CSc.
a kolektív autorov

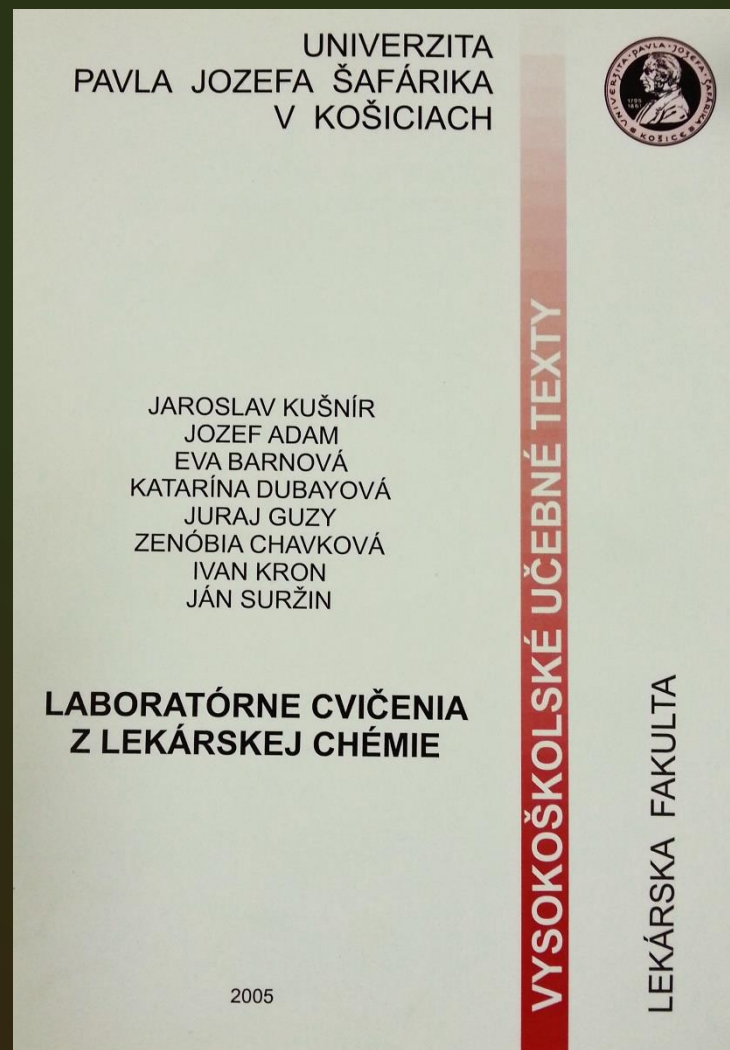
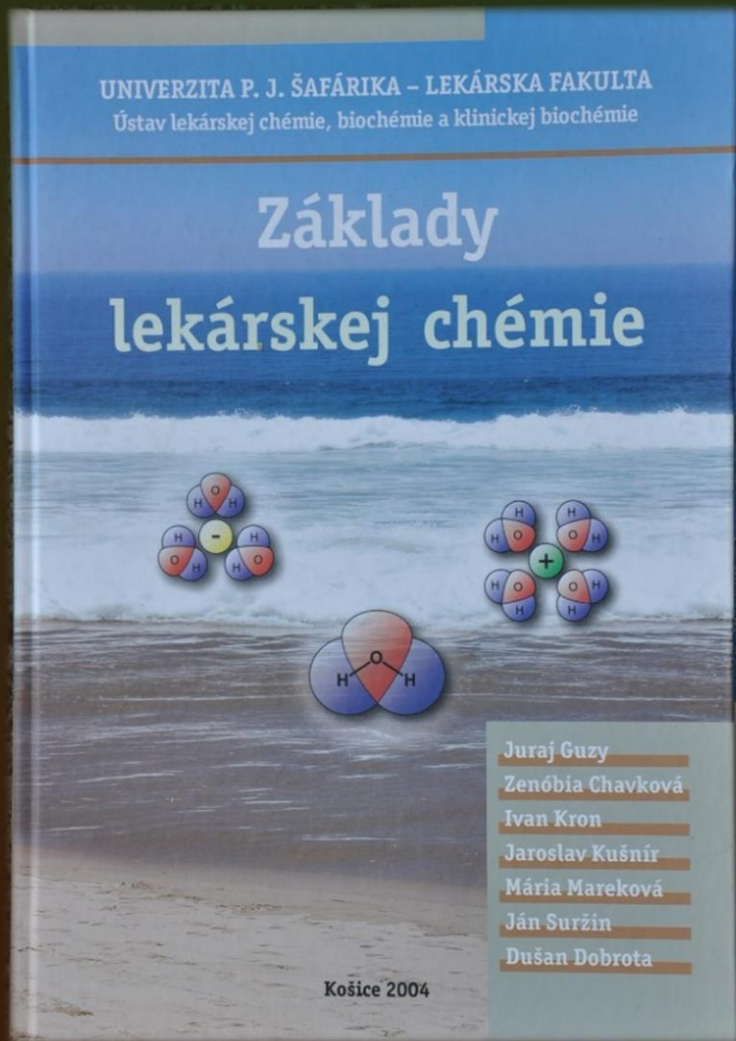
LABORATÓRNE CVIČENIA Z LEKÁRSKEJ CHÉMIE

1999

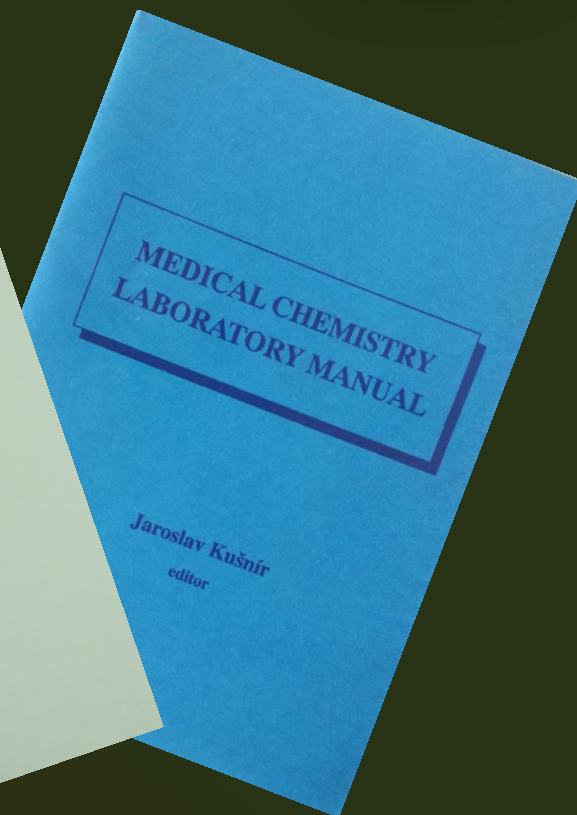
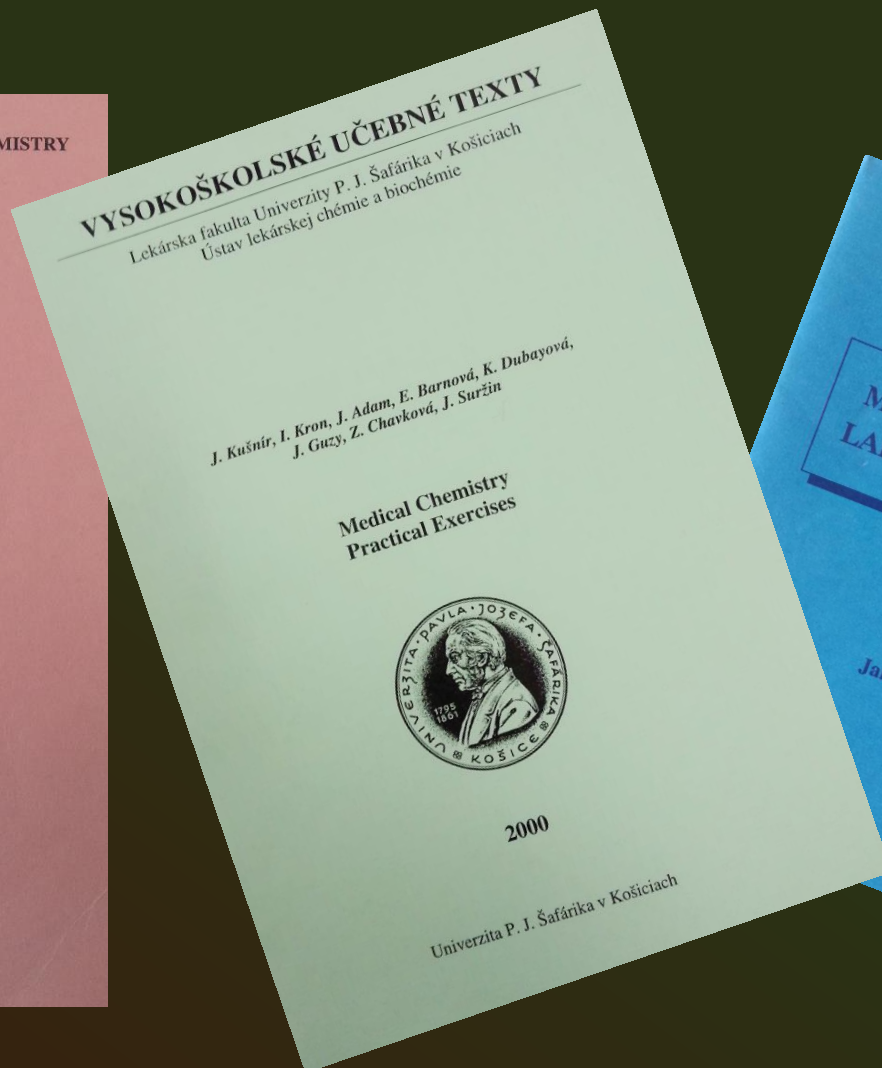
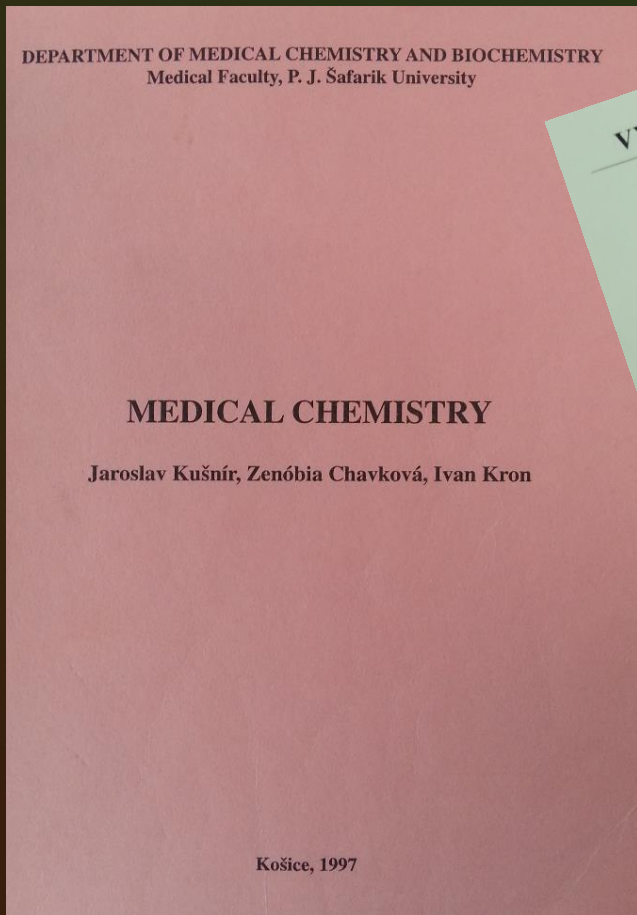
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Lekárska chémia na LF UPJŠ v Košiciach

Lekárska chémia

pre zahraničných študentov – LF Košice

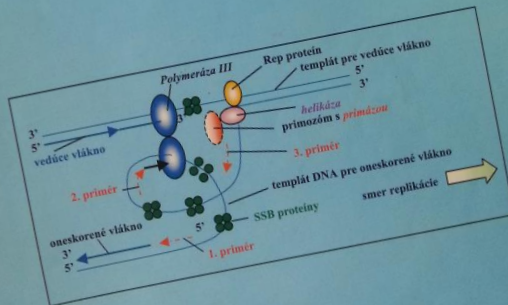

Lekárska biochémia na LF UPJŠ v Košiciach

Ústav lekárskej chémie a biochémie
LF UPJŠ Košice

LEKÁRSKA BIOCHÉMIA (1)

Ján Suržin a Miroslav Ledvína

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY

Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach
Ústav lekárskej chémie a biochémie

Jozef Adam, Miroslav Ledvína, Ján Suržin

BIOCHÉMIA PRE MEDIKOV (2)

2000

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY

Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach
Ústav lekárskej chémie a biochémie

J. Kušnír, J. Adam, E. Barnová, K. Dubayová, J. Guzy,
Z. Chavková, I. Kron, M. Mareková, V. Tomečková, J. Suržin

LABORATÓRNE CVIČENIA Z BIOCHÉMIE

2000

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Lekárska biochémia

pre zahraničných študentov – LF Košice

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNÉ TEXTY

Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach
Ústav lekárskej chémie a biochémie

*J. Kušnir, I. Kron, J. Adam, E. Barnová, K. Dubayová, J. Guzy,
Z. Chavková, M. Mareková, V. Tomečková, J. Suržin*

BIOCHEMISTRY Practical Exercises

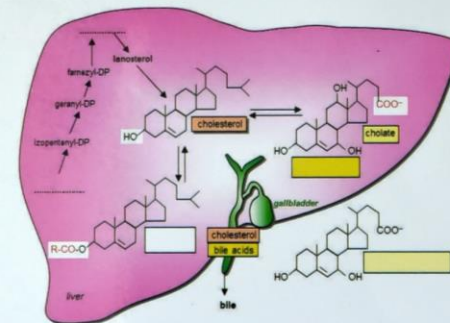
2001

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

PAVOL JOZEF ŠAFÁRIK UNIVERSITY IN KOŠICE
Faculty of medicine
Department of Medical and Clinical Biochemistry

Seminars from Medical Biochemistry

Workbook

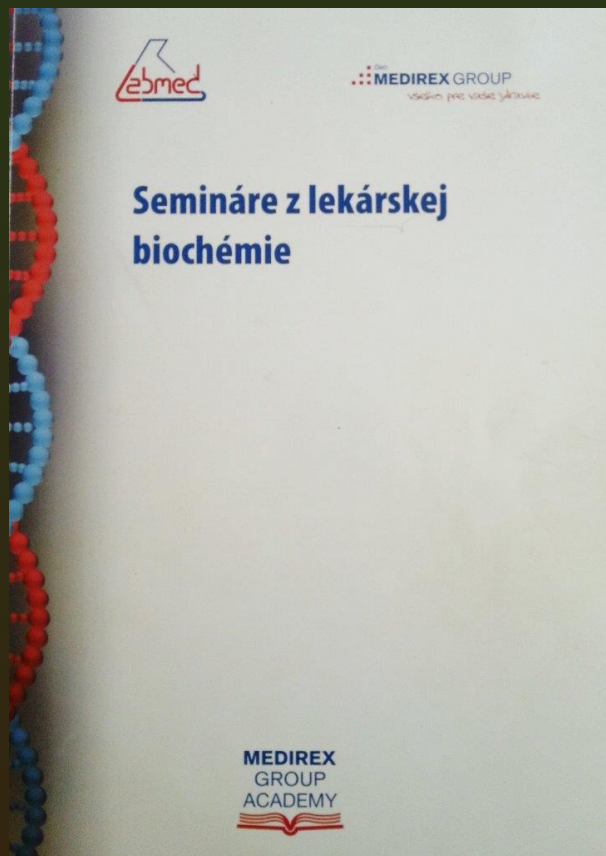
*M. Mareková, M. Bilecová-Rabajdová,
E. Ďurovcová, I. Kron, P. Urban*

2013

Lekarska chémia a biochémia

Semináre LF Košice

Lekárska biochémia na Slovensku

- Dušan Dobrota a kol.: prvá spoločná VŠ učebnica biochémie pre medikov LF na Slovensku

Dušan Dobrota

VEDÚCI AUTORSKÉHO KOLEKTÍVU

Prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc.
Ustav lekárskej chémie a biochémie JLF UK Martin

AUTORSKÝ KOLEKTÍV

RNDr. Marta Brechtlová
Ustav lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie
LF UK Bratislava

Prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc.
Ustav lekárskej chémie a biochémie JLF UK Martin

Doc. RNDr. Anna Drgová, CSc.
Ustav lekárskej chémie a biochémie JLF UK Martin

Prof. Ing. Juraj Guzy, CSc.
Ustav lekárskej a klinickej biochémie UPJŠ LF a Labmed, a. s., v Košiciach

Doc. Ing. Lukáč Halčák, CSc.
Ustav lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie
LF UK Bratislava

Prof. Pharm. Dr. Daniela Ježová, DrSc.
Ustav experimentálnej endokrinológie SAV Bratislava

Doc. RNDr. Peter Kaplán, CSc., *mimoriadny profesor*
Ustav lekárskej chémie a biochémie JLF UK Martin

Doc. Ing. Olga Krížanová, DrSc.
Ustav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV Bratislava

Doc. Ing. Ivan Kron, CSc.
Ustav lekárskej a klinickej biochémie UPJŠ LF a Labmed, a. s., v Košiciach

Prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc.
Ustav lekárskej chémie a biochémie JLF UK Martin

Doc. MUDr. Branislav Liška, CSc.
Ustav lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie
LF UK Bratislava

Doc. Ing. Mária Mareková, CSc.
Ustav lekárskej a klinickej biochémie UPJŠ LF a Labmed, a. s., v Košiciach

† Prof. MUDr. Ivan Pecháň, DrSc.
Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a. s., Bratislava

† RNDr. Ján Podhradský
Ustav lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie
LF UK Bratislava

Doc. RNDr. Peter Račay, PhD.
Ustav lekárskej chémie a biochémie JLF UK Martin

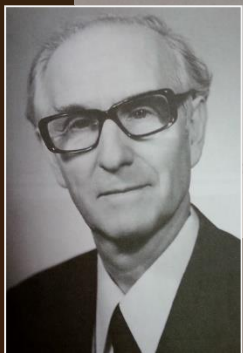
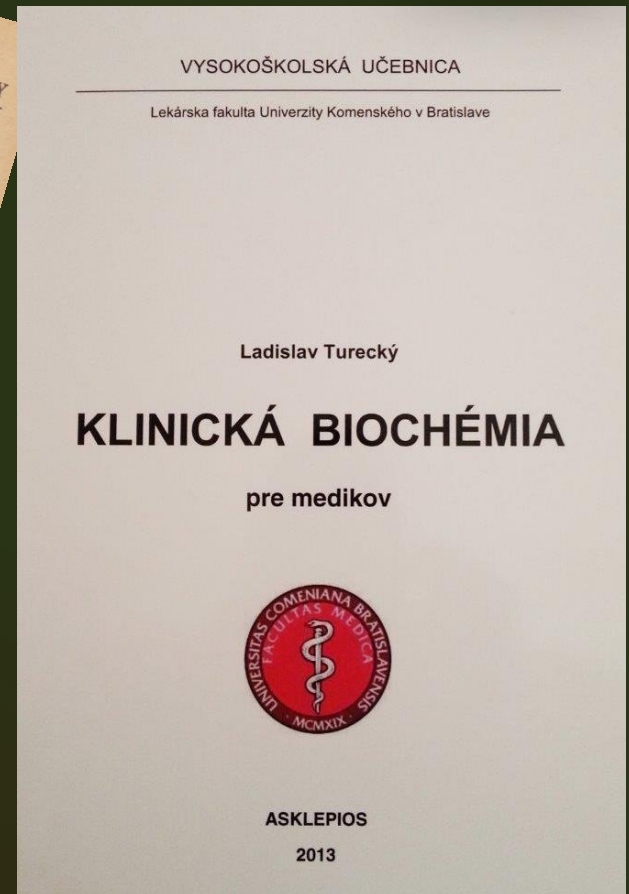
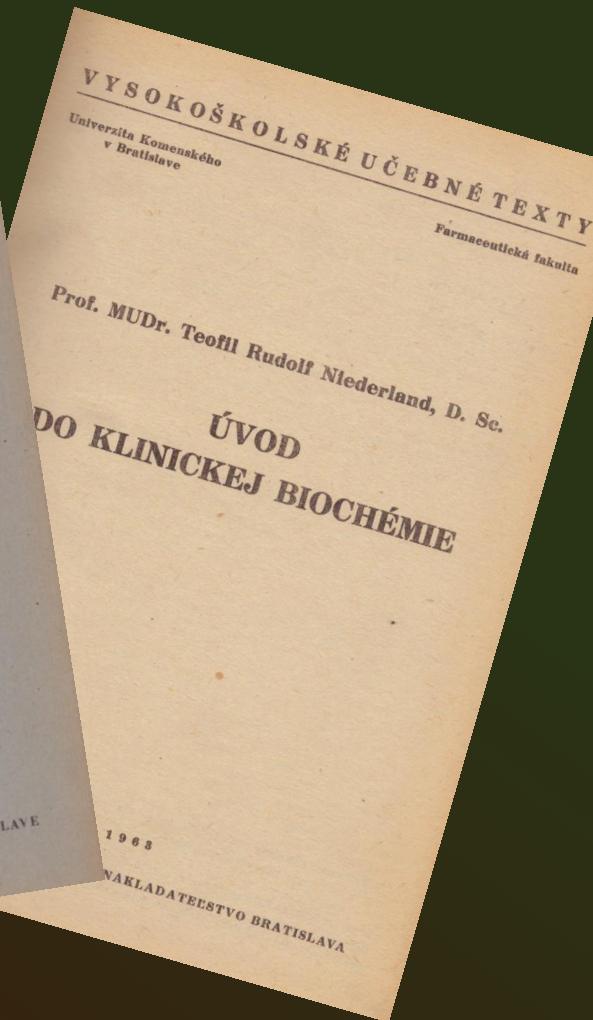
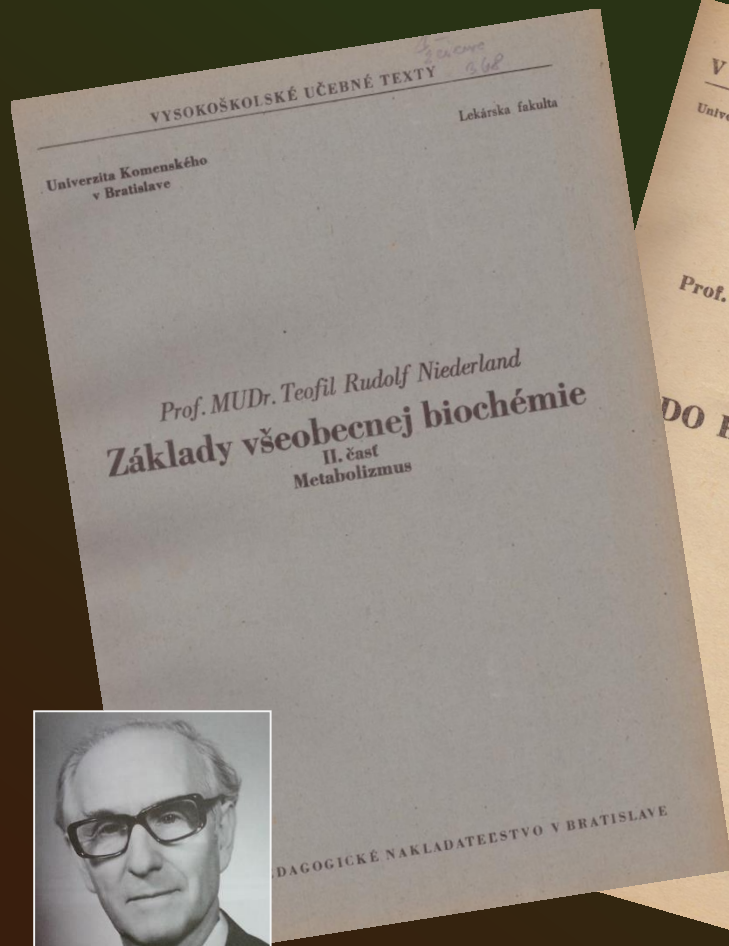
AUTOR OBRÁZKOV

† RNDr. Ján Suržin, CSc.
Ustav lekárskej a klinickej biochémie UPJŠ LF a Labmed, a. s., v Košiciach

Ján Suržin
obrázky a schémy

Biochémia a klinická biochémia na LF UK Bratislava

T. R. Niederland

Klinická biochémia na LF UPJŠ v Košiciach

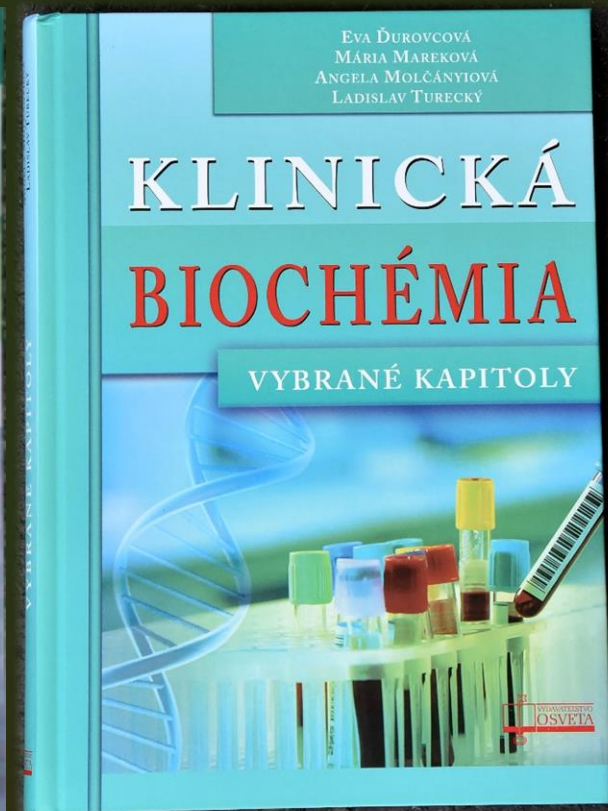
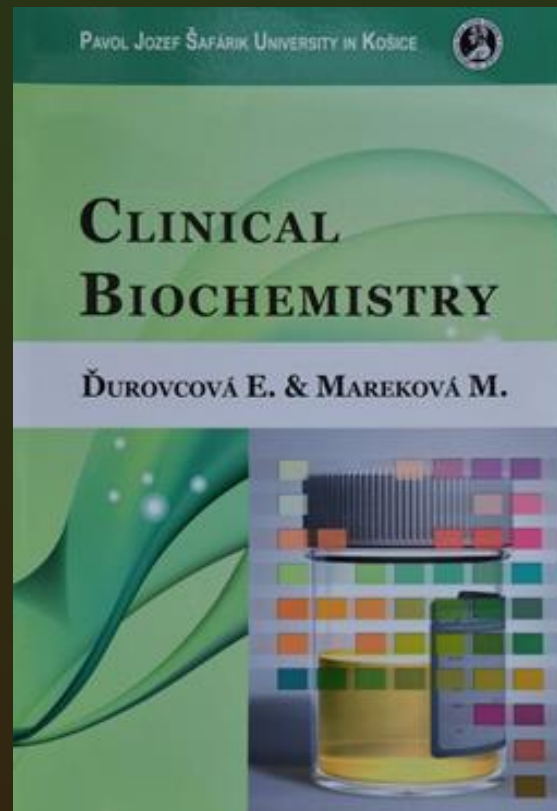
Mária Mareková

Clinical Biochemistry – selected chapters

E. Ďurovcová, M. Mareková:

The electronic textbook of Clinical Biochemistry – selected chapters has the ambition to become a practical aid for senior medical students and beginning doctors in the study of laboratory medicine. It should make it easier for them to orientate themselves in routinely used clinical-biochemical examinations and could form a springboard for a more detailed study of laboratory methods and their use in diagnostic and monitoring algorithms. **ISBN 978-80-8152-937-5**

<https://portal.lf.upjs.sk/articles.php?aid=114>

Eva Ďurovcová

Biochémia pre bakalárske študijné programy na LF UPJŠ v Košiciach

Mária Mareková

Lekárska a klinická biochémia

portál LF UPJŠ v Košiciach

- e-verzie prednášok, učebníc – predovšetkým praktické cvičenia a repetitória, pre študujúcich v slovenčine

- <https://portal.lf.upjs.sk/index.php>

MEFANET English
Poslať článok
Prihlásiť sa

Multimediálne pomôcky Pedagogické diela Prednášky Garancia 0 portáli

Fulltextové vyhľadávanie: ZADAJTE 1 ALEBO VIAC SLOV

Chémia - Opakovanie
Autor: Peter Urban, Lukáš Smolko, Jana Mašlanková, Anna Birková, Beáta Čížárová, Beáta Hubková, Marek Stupák, Mária Mareková
Poznanie štruktúry a funkcie chemických látok a zlúčenín, ako aj poznanie ich interakcií a faktorov ovplyvňujúcich tieto interakcie sú veľmi dôležité pre štúdium lekárskej chémie a biochémie. Dopĺňajúci študijný materiál vychádza zo stredoškolského učiva chémie, rozšíreného o nové poznatky potrebné predovšetkým pre následné štúdium lekárskej biochémie. Repetitóriom je rozdelené do niekoľkých kapitol a predstavuje súhrn poznatkov zameraných predovšetkým na bioorganickú chémiu, vrátane štruktúr, názvoslovia a typických reakcií. Predkladaný materiál pomôže študentom zopakovať poznatky získané štúdiom prednášok a absolvovaním praktických cvičení a pripraví sa na skúšku z lekárskej chémie.

Klinická biochémia - Prednášky
Autor: Angela Molčanýrová
Klinická biochémia nadväzuje na výučbu lekárskej biochémie a patofyziológie. Formou prednášok a seminárov sú študenti oboznámení s aktuálnymi klinicko-biochemickými vyšetrovacími metódami v diagnostike a diferenciálnej diagnostike vybraných ochorení s cieľom správnej a cielej indikácie laboratórných vyšetrení a ich následnej interpretácie pri diagnostike aj monitorovaní. Prakticky orientované semináre majú za cieľ tréning študentov pri výbere vhodného laboratórneho testu a správnej interpretácii výsledku, ktoré predstavujú dôležitú každodennú časť práce lekára.

Klinická biochémia - Vybrané kapitoly
Autor: Mária Mareková, Eva Durovcová, Miroslava Rabajdová
Biochemické laboratórne vyšetrenia a metódy tvoria podstatnú časť medicínskych výkonov spojených s preventívnymi opatreniami, diagnostikou ochorení alebo monitorovaním liečby. Znalosť súčasných možností či obmedzení využívania laboratórných testov je výbornou pomôckou v každodennej praxi lekára. V pripravovaných učebných textoch Klinická biochémia a laboratórna medicína (portál LF/kniha), budú zahrnuté najnovšie informácie/trendy v klinicko-biochemickej diagnostike, ktoré by mali prispieť k skvalitneniu výučby predmetu Klinická biochémia na UPJŠ LF.

Učebné texty sú pripravované v rámci riešenia projektu KEGA 013UPJŠ-4/2016.

Laboratórne vyšetrovacie metódy vo verejnom zdravotníctve - Návod a protokoly na praktické cvičenia
Autor: Miroslava Rabajdová, Mária Mareková
Základná znalosť laboratórných techník a postupov je dôležitým predpokladom pre pochopenie fungovania laboratórií, ktoré analyzujú biologický materiál pre potreby klinicko-biochemickej diagnostiky, pre posúdenie rizík či iných vplyvov na ľudské zdravie. Laboratórne vyšetrovacie metódy patria do sústavy experimentálnych vied, preto sú pre študentov pripravené aj praktické úlohy, kde sa oboznámia s vybranými typmi laboratórných metód a postupov, so základnými princípmi analýz, aby získali prehľad, čo sa deje so vzorkou pacienta od odberu biologického materiálu až po doručenie výsledku jej analýzy.

Laboratórne vyšetrovacie metódy vo verejnom zdravotníctve - Prednášky pre študentov verejného zdravotníctva
Autor: Miroslava Rabajdová, Mária Mareková
Základná znalosť laboratórných techník a postupov je dôležitým predpokladom pre pochopenie fungovania laboratórií, ktoré analyzujú biologický materiál pre potreby laboratórnej diagnostiky, pre posúdenie rizík či iných vplyvov na ľudské zdravie. Prednášky z Laboratórných vyšetrovacích metód pokrývajú najčastejšie využívané metódy pri analýze biologického materiálu. Vybrané typy laboratórných metód a postupov patria k zlatému štandardu laboratórnej medicíny s fokuzáciou na najmodernejšie techniky využívané v súčasnosti predovšetkým v klinicko-biochemickej diagnostike.

Lekárska biochémia - Prednášky pre študentov všeobecného lekárstva
Autor: Mária Mareková, Marek Stupák, Katarína Dubayová, Peter Urban
Predmet lekárska biochémia plní v medicínskom štúdiu nezastupiteľnú úlohu, ktorou je naučiť študentov vnímať životné pochody, ako aj chorobné procesy ako deje odohrávajúce sa na molekulovej úrovni. Na rozlíšenie patologických pochodov od normálnych je potrebné zvládnuť a pochopiť zmysel obrovského množstva biochemických reakcií prebiehajúcich v bunke (bunkový metabolizmus). Osvojenie si týchto faktov je hlavným cieľom predmetu Lekárska biochémia, ktorého zvládnutie je dobrým základom pre štúdium patobiochémie, fyziológie a klinickej biochémie, ako aj mnohých ďalších odborných predmetov medicínskeho štúdia.

Lekárska biochémia - Prednášky pre študentov Zubného lekárstva
Autor: Mária Mareková, Marek Stupák, Katarína Dubayová, Peter Urban
Predmet lekárska biochémia má nezastupiteľnú úlohu v štúdiu zubného lekárstva. Študenti by sa mali dozvedieť o biochemických reakciách prebiehajúcich v ľudskom organizme. Poznatky im pomôžu lepšie pochopiť procesy prebiehajúce predovšetkým v ústnej dutine. V prvom semestri je štúdium zamerané na metabolické procesy spojené s metabolizmom živín (napr. sacharidy, lipidy, bielkoviny, nukleové kyseliny). V druhom semestri je výučba zameraná na štúdium metabolizmu orgánov (napr. pečene, obličiek), tvrdého tkaniva a na orálnu biochémiu a patobiochémiu (napr. zubný povlak, zubný kaz a zubný kameň).

Lekárska a klinická biochémia

portál LF UPJŠ v Košiciach

- e-verzie prednášok, učebníc – predovšetkým praktické cvičenia a repetitória, pre študujúcich v angličtine

- <https://portal.lf.upjs.sk/index-en.php>

MEFANET

Slovensky Submit contribution Login

Multimedia Educational works Lectures Terms of use About

Search

Fulltext search:

Clinical biochemistry - Lectures
Author: [Eva Ďurovcová](#)
 Clinical Biochemistry is an extension of the basic rate of Medical Biochemistry from 2nd year. It is a highly applied medical biochemistry, which provides teachers - doctors with experience in clinical biochemistry. The aim of the course is in the form of lectures and seminars to provide information on biochemical investigation methods for selected diseases and diagnostic options refer to the relationship between metabolism and laboratory values in model tests patients align tests with monitoring therapy and selecting the most appropriate investigative methods in relation to the expected diagnosis. Correct indication and interpretation of clinical biochemistry tests is an important part of a physician's daily work.

Clinical Biochemistry - Selected chapters, e-book
Author: [Eva Ďurovcová](#), [Mária Mareková](#)
 The electronic textbook of Clinical Biochemistry – selected chapters (2nd edition) has the ambition to become a practical aid for senior medical students and beginning doctors in the study of laboratory medicine. It should make it easier for them to orientate themselves in routinely used clinical-biochemical examinations and could form a springboard for a more detailed study of laboratory methods and their use in diagnostic and monitoring algorithms. The textbook focuses on disorders of water-ion and acid-base balance disorders, and basic diagnostics of diseases of selected organs.
ISBN 978-80-8152-937-5 (e-publication); www.unibook.upjs.sk; <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2020/lf/clinical-biochemistry.pdf>

CYTOCHROME P-450: genetic and population aspects
Author: [Iskander Rahimovich Mavlyanov](#), Abdurashid Khamidovich Ashimetov, Zafar Iskandarovich Mavlyanov, Gavhar Januzakovna Jarilkasinova
 Need of carrying out a pharmacological genotyping for providing the individualized pharmacotherapy is shown in the monograph based on the analysis of own and literary data of the central link of drug pharmacokinetics – systems of cytochrome P-450, taking into account its genetic polymorphism. The monograph is intended for the clinical pharmacologists, geneticists and experts dealing with this problem.
Mavlyanov I.R., Ashimetov A.Kh., Mavlyanov Z.I., Jarilkasinova G.J.: CYTOCHROME P-450: genetic and population aspects, Pavol Jozef Šafárik University in Košice, Košice 2017, ISBN 978-80-8152-526-1.

Chemistry - Repetitorium
Author: [Peter Urban](#), Lukáš Smolko, Jana Mašianková, Anna Birková, Beáta Čizmárová, Beáta Hubková, Marek Stupák, Mária Mareková
 Knowledge of the structure and function of chemical substances and compounds, as well as their interactions and factors which can influence these interactions are very important for study Medical Chemistry and Biochemistry. The supporting materials is based on the secondary school curriculum of chemistry, and represent the summarization of knowledge's from high school, extended by new knowledge necessary especially for the subsequent study of medical biochemistry. The repetitorium is divided into several chapters and represents a summary of knowledge focused mainly on bioorganic chemistry, including structures, nomenclature and typical reactions.

Medical biochemistry - Lectures for Dental Medicine students
Author: [Mária Mareková](#), Marek Stupák, Katarína Dubayová, Peter Urban
 Medical Biochemistry has an irreplaceable role in study of Dental Medicine. The students should learn about biochemical reactions taking place in the human body. The knowledge will help them better understand processes take place in the mouth. In firsts semester is study concentrated to metabolic processes connected with metabolism of nutrients (e.g. saccharides, lipids, proteins, nucleic acids). In second semester is teaching focused to study metabolism of organs (e.g. liver, kidney), hard tissue and to oral biochemistry and pathobiochemistry (e.g. dental plaque, tooth decay and tartar).

Medical biochemistry - Lectures for General Medicine students
Author: [Mária Mareková](#), Marek Stupák, Katarína Dubayová, Peter Urban
 Medical Biochemistry has an irreplaceable role in study of General Medicine. The students should learn about biochemical reactions in all living systems, especially in the human body. The knowledge will help them later to diagnose and treat many diseases correctly. In firsts semester is study concentrated to metabolic processes connected with metabolism of nutrients (e.g. saccharides, lipids, proteins, nucleic acids). In second semester is teaching focused to study metabolism of organs (e.g. liver, kidney, muscles, hard tissue, skin), chemical communications and introduction to Clinical Biochemistry.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Lekárska fakulta

Ústav lekárskej a klinickej biochémie

História

Zamestnanci

- 1949 - Ústav pre lekársku chémiu (MUDr. Anton Neuwirth a doc. RNDr. Dožer Tomkuljak)
- 1952 - Biologizácia na Ústav pre lekársku chémiu (doc. Ing. MUDr. Konštantín Barma, CSc.) a Ústav pre biochémiu LF UPJŠ (doc. MUDr. Timotej Tarský, CSc.)
- 1971 - Zlúčenie ústavov a vznik Katedry lekárskej chémie (doc. Ing. MUDr. Konštantín Barma)
- 1987 - Po presťahovaní na Triestu SNP 1 a premenovaní na Katedru lekárskej chémie a biochémiu, prednostka doc. MUDr. Jozef Adam, CSc.
- 1991 - Prednostka doc. RNDr. Jaroslav Kušník, CSc.
- 2004 - Zmeny názvu na Ústav lekárskej chémie, biochémiu, klinickej biochémiu a Lahmek, a.s., prednostka prof. Ing. Jaraj Gagy, CSc.
- 2012 - Zmeny názvu na Ústav lekárskej a klinickej biochémiu a Lahmek s.a. UPJŠ LF, prednostka prof. Ing. Mária Marešková, CSc.
- 2014 - Zmeny názvu zriadenia na Ústav lekárskej a klinickej biochémiu

- Profesor: prof. Ing. Mária Marešková, CSc.
- Docenti doc. RNDr. Marek Štefek, PhD., doc. RNDr. Vladimír Tomčokovič, PhD., doc. MUDr. Ľudmila Váňová, CSc., med. prof.
- Odb. asistenti: MUDr. Anna Biľáková, PhD., MUDr. Eva Durozová, PhD., Ing. Beata Haláková, PhD., RNDr. Jana Molčanová, PhD., MUDr. Anja Molčanová, PhD., RNDr. Miroslava Rahajčáková, PhD., Mgr. Peter Urban, PhD.
- Vedúci pracovníci: doc. RNDr. Janka Váňová, PhD., RNDr. Beata Veľká, PhD.
- Podnikovcovia: RNDr. Lukáš Szóllósi, PhD.
- Intenzí doktorandi: Mgr. Miroslava Ferenciková, Mgr. Kristína Koptíková, Mgr. Monika Širová, Mgr. Dana Žalinská, RNDr. Dana Špičková

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/historia/>

Výučba

Odbor	Vyučované predmety	1. ročník		2. ročník		3. ročník	4. ročník	5. ročník
		ZS	LS	ZS	LS			
Všeobecné lekárstvo	Lekárska chémiu	2/3	1/3					
	Lekárska biochémiu 1 a 2			2/3	3/3			
	Klinická biochémiu							2/2
Základné lekárske vedomosti	Biogenetická chémiu v medicíne			1/1				
	Laboratorné vyšetrenie metódy v klinickej praxi						1/1	
	Lekárska chémiu	2/3						
Verejná zdravotníctvo	Lekárska biochémiu 1 a 2		2/3	2/3				
	Klinická biochémiu					3/3		
Ošetrovateľstvo	Základy biochémiu		1/2					
	Laboratorné vyšetrenie metódy v verejnom zdravotníctve					2/3		
Ošetrovateľstvo	Základy biochémiu		1/2					
	Fyzioterapie							

Učebnice, skriptá a elektronické zdroje

Učebnice, skriptá a elektronické zdroje

Elektronické učebnice poskytnuté:

1. Lekárska chémiu a biochémiu

2. Lekárska biochémiu

3. Klinická biochémiu

4. Základy biochémiu

5. Laboratorné vyšetrenie metódy v klinickej praxi

6. Základy biochémiu

7. Základy biochémiu

8. Základy biochémiu

9. Základy biochémiu

10. Základy biochémiu

11. Základy biochémiu

12. Základy biochémiu

13. Základy biochémiu

14. Základy biochémiu

15. Základy biochémiu

16. Základy biochémiu

17. Základy biochémiu

18. Základy biochémiu

19. Základy biochémiu

20. Základy biochémiu

21. Základy biochémiu

22. Základy biochémiu

23. Základy biochémiu

24. Základy biochémiu

25. Základy biochémiu

26. Základy biochémiu

27. Základy biochémiu

28. Základy biochémiu

29. Základy biochémiu

30. Základy biochémiu

31. Základy biochémiu

32. Základy biochémiu

33. Základy biochémiu

34. Základy biochémiu

35. Základy biochémiu

36. Základy biochémiu

37. Základy biochémiu

38. Základy biochémiu

39. Základy biochémiu

40. Základy biochémiu

41. Základy biochémiu

42. Základy biochémiu

43. Základy biochémiu

44. Základy biochémiu

45. Základy biochémiu

46. Základy biochémiu

47. Základy biochémiu

48. Základy biochémiu

49. Základy biochémiu

50. Základy biochémiu

51. Základy biochémiu

52. Základy biochémiu

53. Základy biochémiu

54. Základy biochémiu

55. Základy biochémiu

56. Základy biochémiu

57. Základy biochémiu

58. Základy biochémiu

59. Základy biochémiu

60. Základy biochémiu

61. Základy biochémiu

62. Základy biochémiu

63. Základy biochémiu

64. Základy biochémiu

65. Základy biochémiu

66. Základy biochémiu

67. Základy biochémiu

68. Základy biochémiu

69. Základy biochémiu

70. Základy biochémiu

71. Základy biochémiu

72. Základy biochémiu

73. Základy biochémiu

74. Základy biochémiu

75. Základy biochémiu

76. Základy biochémiu

77. Základy biochémiu

78. Základy biochémiu

79. Základy biochémiu

80. Základy biochémiu

81. Základy biochémiu

82. Základy biochémiu

83. Základy biochémiu

84. Základy biochémiu

85. Základy biochémiu

86. Základy biochémiu

87. Základy biochémiu

88. Základy biochémiu

89. Základy biochémiu

90. Základy biochémiu

91. Základy biochémiu

92. Základy biochémiu

93. Základy biochémiu

94. Základy biochémiu

95. Základy biochémiu

96. Základy biochémiu

97. Základy biochémiu

98. Základy biochémiu

99. Základy biochémiu

100. Základy biochémiu

Ústav lekárskej a klinickej biochémie

UPJŠ LF

2017

• **Všeobecný predmet**

Dĺžka semestra: 14 týždňov

Doktorandi: 21 obhajáv, 11

ŠVOC: 21 ŠVOC prác, 10 osmených prác na lokálnych, alebo zahraničných konferenciách

Diplomové práce v priemere 5 ročne

Podrobnejšie informácie na:

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyucba/predmety/>

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyskum/pbd/>

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyucba/zavazene-prace/>

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyskum/vyne/>

Vedecko-výskumná činnosť

Fluorescenčná spektrálna charakterizácia komplexných zmesí - metabolomika

- Detekcia ligandov biologických teliat (napr. moč, krv, sliny) - fluorescenčné matrice
- Diagnostika produkčných stavov na základe špeciálnych fluorescenčných vzorov in vivo v kooperácii s klinikami

Lambdabežný spektrometer Perkin Elmer LS-55

Štúdium mitochondrií

- Vplyv prirodzených a syntetických látok (napr. flavonoidov, chalkónov) na antisadaňový status organizmu
- Respiračná účinnosť mitochondrií

Štydlerová dýchadla

Fluoriméter Becker MAX-3P

Molekulovo - biochemické metódy pri diagnostike vybraných ochorení

- Detekcia zmien expície vybraných markerov špecifických pre rôzne ochorenia - presnejšie určenie štádia - diferenciálna diagnostika, úspešnosť liečby, prípadné regresie
- Štúdium transkripčných mechanizmov vybraných génov

Katedra Molek. K.

QPCR Kater - Gene Q

RT-PCR Light Cycler 480

480 Instrument II

http://www.upjs.sk/public/media/2601/Vedecko-vyskumna_zamery-16.pdf

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyskum/projekty/>

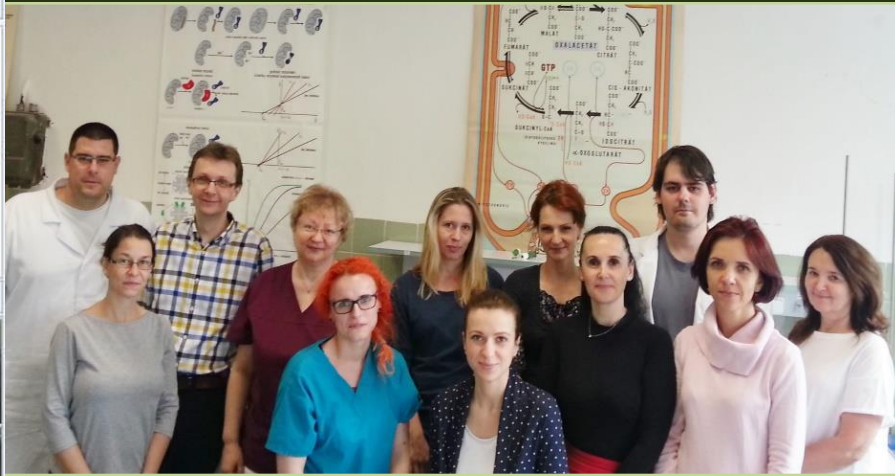
<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyskum/publikacie/>

Zo života ústavu

Pristrojové vybavenie

<http://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/vyskum/vybavenie/>

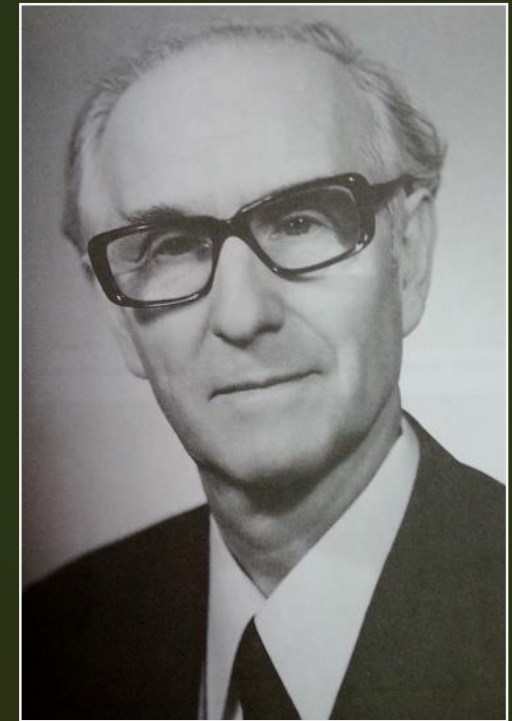

Lekárska chémia a biochémia na lekárskejších fakultách v SR

významní predstavitelia

- **prof. MUDr. T. R. Niederland, DrSc.**
  - inicioval vznik samostatného Ústavu pre všeobecnú a klinickú biochémiu na **LF UK v Bratislave**
  - vytvoril na Slovensku významnú biochemickú školu, ktorá mala mimoriadny význam v rozvoji biochémie na Slovensku a pri budovaní biochemických pracovísk na lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach a na JLF UK v Martine

T. R. Niederland

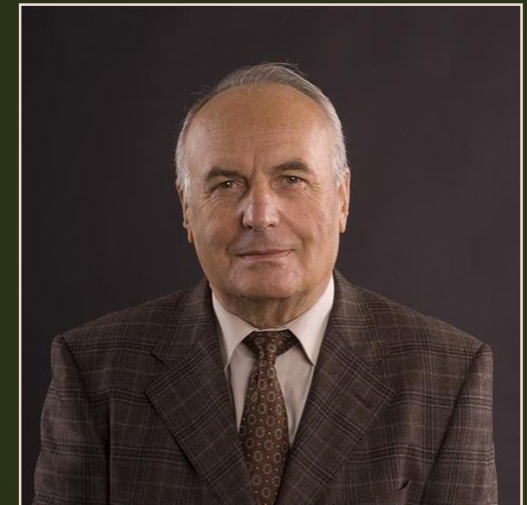
Lekárska chémia a biochémia na lekárskejších fakultách v SR

významní predstavitelia

- <https://www.fmed.uniba.sk/pracoviska/teoreticke-ustavy/ustav-lekarskej-chemie-biochemie-a-klinickej-biochemie-lfuk/>

- **LF UK v Bratislava:**

- prof. Ing. Ľudovít Bergendi, DrSc.
- prof. RNDr. Jozef Čársky, CSc.
- doc. MUDr. Branislav Liška, CSc.
- Doc. Ing. Lukáč Halčák, CSc.
- prof. Ing. Zdenka Ďuračková, CSc.
- prof. MUDr. Ladislav Turecký, CSc.

Jozef Čársky

Ľudovít Bergendi

Braňo Liška

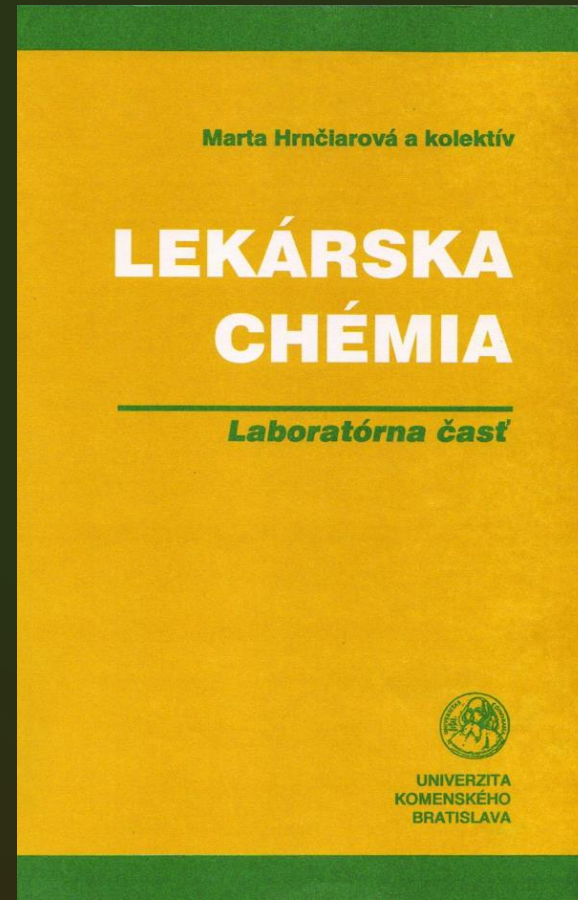
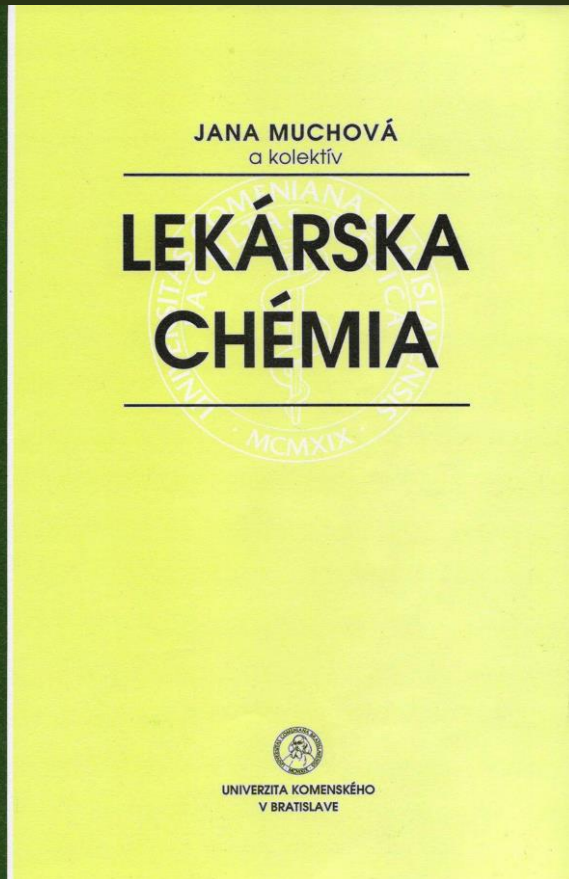
Zdenka Ďuračková

Lekárska chémia *na LF UK Bratislava*

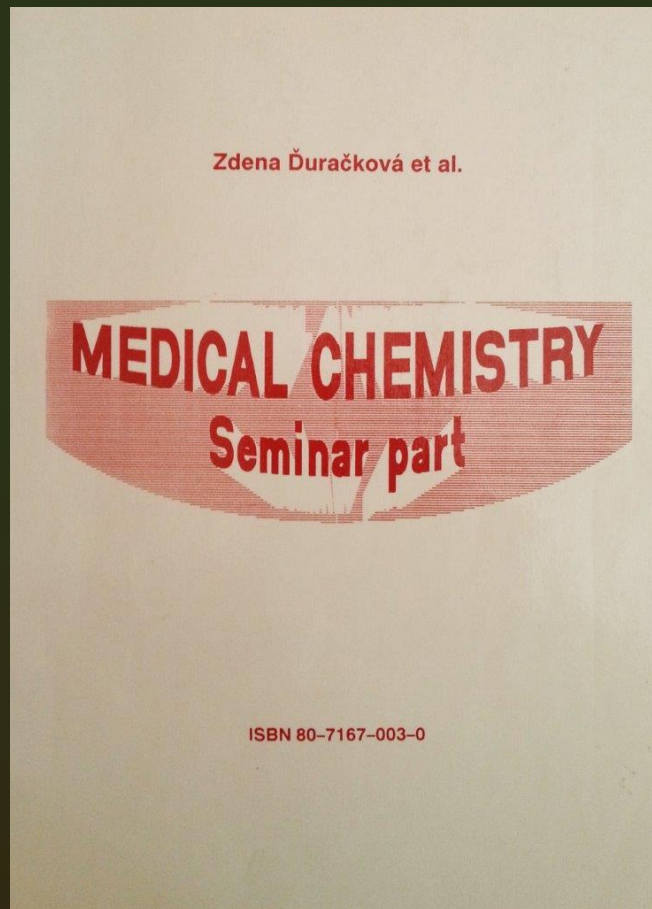
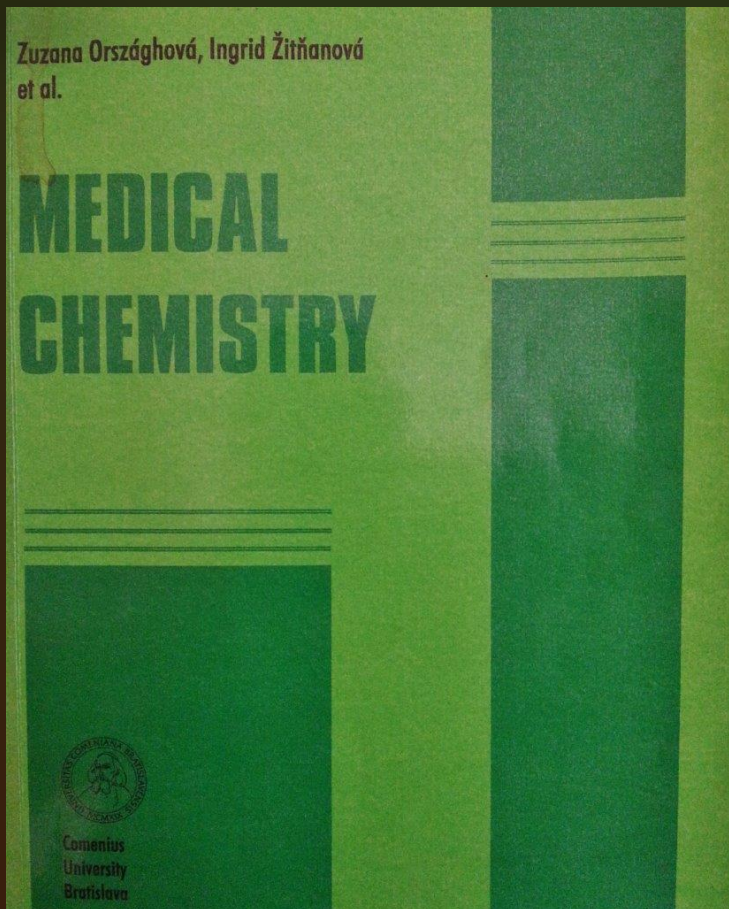
Jana Muchová

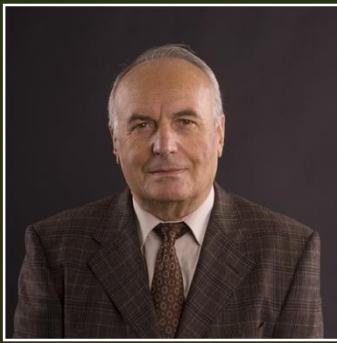

Lekárska chémia

pre zahraničných študentov – LF Bratislava

Jozef Čársky

Lekárska biochémia na LF UK Bratislava

Základy biologickej chémie a enzymológie

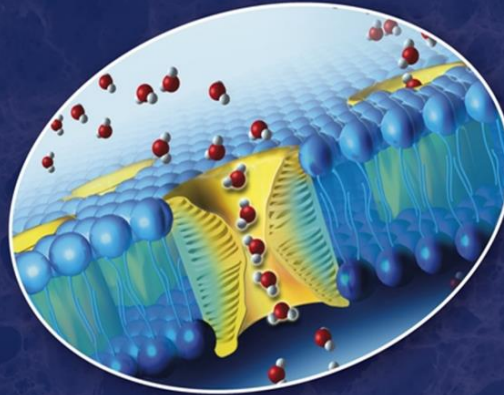
Ludovít Bergendi • Jozef Čársky • Ivan Pecháň

 PALAESTRA

Úvod do všeobecnej a klinicky aplikovanej BIOCHÉMIE

DM VASUDEVAN SREEKUMARI S KANNAN VAIDYANATHAN

Editor slovenského vydania
JOZEF ČÁRSKY

 BALNEOTHERMA

LEKÁRSKA BIOCHÉMIA I

Lekárska biochémia I

Kolektív autorov

Univerzita Komenského Bratislava

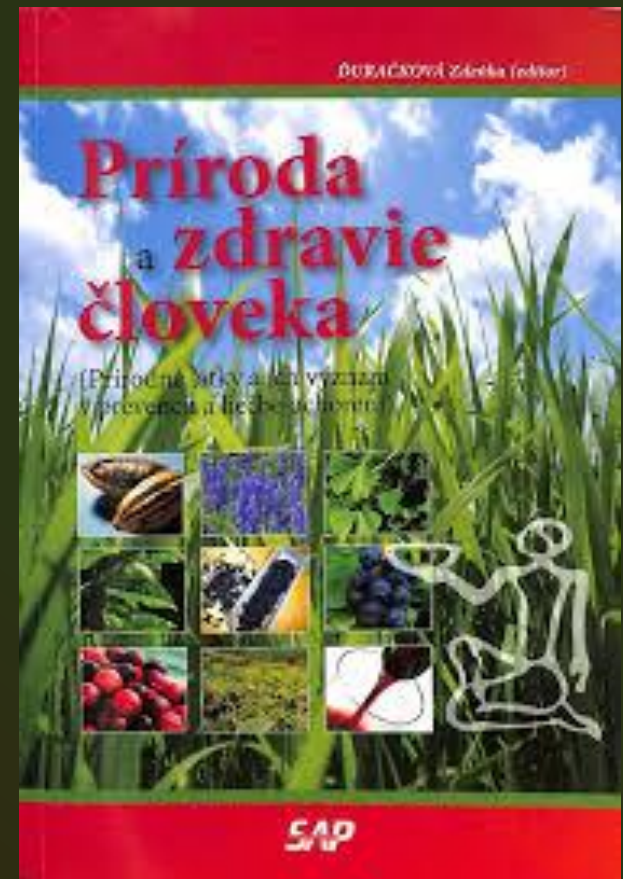
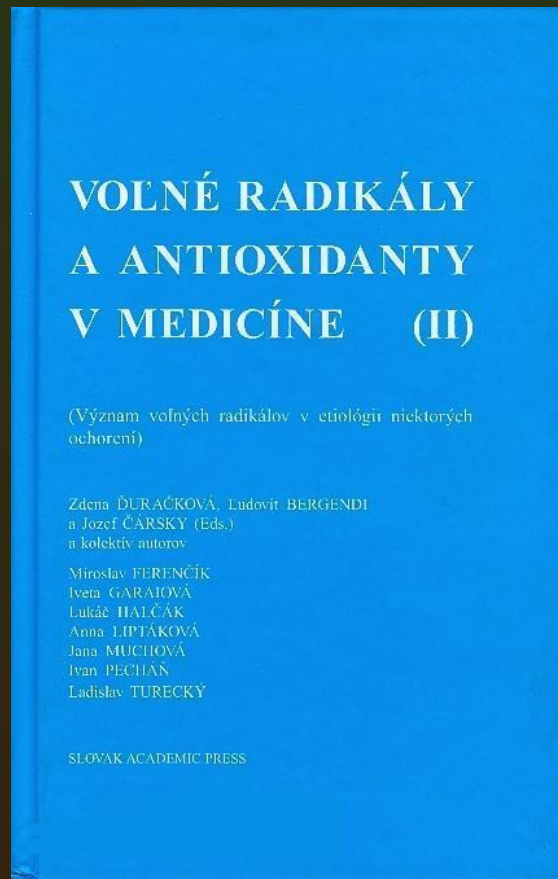
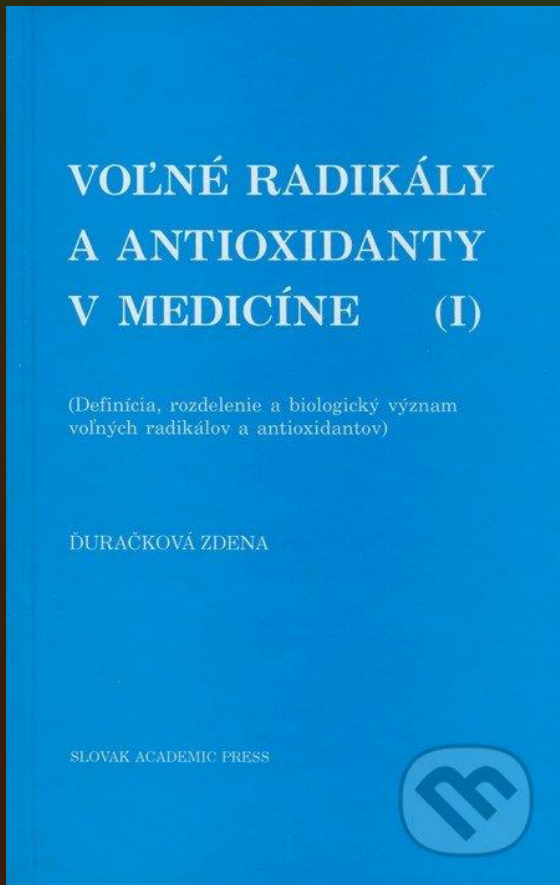

Biochemická literatúra

Zdenka Ďuračková

Zdenka Ďuračková

ÚSTAV LEKÁRSKEJ CHÉMIE, BIOCHÉMIE A KLINICKEJ

BIOCHÉMIE, LEKÁRSKA FAKULTA UK V BRATISLAVE, SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Prednosta ústavu: Prof. MUDr. Turecký Ladislav, CSc.

Zástupkyňa prednosti: Doc. RNDr. Muchová Jana, PhD.

Učovníčka: RNDr. Országhová Zuzana, PhD.

PEDAGOGICKÁ ČINNOSŤ

VŠEOBECNÉ LEKÁRSTVO GENERAL MEDICINE

ZUBNÉ LEKÁRSTVO DENTISTRY

BIOMEDICÍNSKA FYZIKA

PRÍRODOVEDECKÁ FAKULTA UK

Lekárska chémiá

1 LS (3936 S)

Lekárska biochémiá

2 ZS (2436 HK)

Klinická biochémiá

4 ZS (2470 S)

Lekárska chémiá

1 LS (2424 S)

Lekárska biochémiá

2 ZS (2424 HK)

Základy chémie živých sústav

2 ZS (2828 S)

Základy biochémié

2 LS (2828 S)

Biochémiá fyziológie ľudských funkcií

4 ZS (3912 S)

Klinická biochémiá a patobiochémiá

4 LS (480 S)

Základy funkčnej biochémié

3 LS (2412 S)

2 LS (4924 S)

2 LS (2436 S)

4 LS (2412 S)

6 ZS (2470 S)

Ústav lekárskej chémié, biochémié a klinickej biochémié LF UK Bratislava 2017

VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

Neurology

Skleróza multiplex
Oxidatívny stres v patogenéze sklerózy multiplex.
Duřinová Monika, RNDr. PhD.
LŠka Bratislava, doc. MUDr. CSc.

Účinky neurodegeneratívnych zmien v CNS v podmienkach experimentálneho diabetu
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.
Chomová Mária, Ing. PhD.

Náha cievna mozgová príhoda (MCI)
Oxidatívny stres v patogenéze NCMP.
Žibianová Ingrid, doc. Ing. PhD.
Dvořáková Monika, Mgr. PhD.
Lauertová Lucia, Ing. PhD.

Neurotoxicita reperfúzie po ischemii mozgu
Mikrobiálna neurochemická úloha oxidatívneho stresu v mozgových bunkách a spojivca v senzorických cievach jadrá hipokampusu.
Chomová Mária, Ing. PhD.

Depresívne a úzkostné poruchy
Vplyv polymorfných a acetylcholinergných a oxidatívneho stresu na depresívne poruchy.
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.

Hyperkinetická porucha
Vplyv prírodných polyfenolov na prejav ochorenia a markery oxidatívneho stresu.
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.

Kožné ochorenia

Psoriáza
Vplyv radikálov a antioxidantov v etiológii ochorenia a vplyv prírodných látok.
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.
Paľuchová Zuzana, RNDr. PhD.

Zápalové ochorenia

Rhumatoidná aritída
Terapeutický potenciál v zápalových látkach pri terapii reumatoidnej aritidy pri kombinovanej terapii s metotrexátom na modeli adjuvantnej aritidy.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.

Kardiovaskulárny systém

Hypertenzia
Reoskleróza a hypertenzia.
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.

Dyslipoproteinémia
Vplyv poškodenia na oxidatívny status pacientov s aterosklerózou a neurodegeneratívnou dyslipoproteinémiou.
Žibianová Ingrid, doc. Ing. PhD.
Lauertová Lucia, Ing. PhD.

Nádorové ochorenia

Nádorové bunkové línie in vitro
Vplyv mediálnych komplexov a prírodných látok na vybrané typy nádorových línií.
Žibianová Ingrid, doc. Ing. PhD.
Kofránková Katarína, Ing. PhD.
Lauertová Lucia, Ing. PhD.

Interakcia látok a DNA
Štúdium vzájomných interakcií koordinovaných zlúčenín Cu(II) a V(IV) s makro-DNA.
Andrežánková Lucia, RNDr. PhD.

Manočasť

Bezpečnosť nanočastočiek
Bezpečnosť terapeútiky a kozmetiky používaných nanomedicín: vplyv na reprodukčný a imunitný systém, oxidatívny status a permeabilita mozgového reťazca.
Žibianová Ingrid, doc. Ing. PhD.
Dvořáková Monika, Mgr. PhD.

Terapia
Výskum magnetických foriem železa v roztoku karionokultúry ch chorbách a poruchách správania.
Žibianová Ingrid, doc. Ing. PhD.
Dvořáková Monika, Mgr. PhD.

Urínový systém

Obličky
Pediatria a enzýmúra v diagnostike a príčinných ochoreniach. Zábavné prednášky.
Turecký Ladislav, prof. MUDr. CSc.

Poškodenie obličiek
Transplantačné obličky, oxidatívny stres a očné ochorenia pri ošetrovaní prírodnými látkami.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.
Országhová Zuzana, RNDr. PhD.
Paľuchová Zuzana, RNDr. PhD.

Metabolické ochorenia

Diabetes mellitus
Štúdium účasti voľných radikálov a antioxidantov - diabetu mellitus (na bunkovej úrovni).
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.
Jakub Vladimír, doc. PharmDr. CSc.

Obezita ochorenia
Vplyv prokardín s rýchlým olejom na zníženie hmotnosti a metabolické rizikové faktory u jedincov s nadmernou a obeznými jedincov.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.
Paľuchová Zuzana, RNDr. PhD.

Gastrointestinálne ochorenia

Zápalové choroby čriev
Monitorovanie redoxnej nerovnováhy a zápalu v patológii Crohnovej choroby a IBD, biomolekulárne vlastnosti probiótických polyfenolov.
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.

Ochorenia pečene
Markery oxidatívneho stresu a antioxidantné faktory pri ochoreniach pečene rôznej etiológie a vplyv prírodných látok.
Duřinová Zdenka, prof. Ing. PhD.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.

Funkčné vylepšenie pečene
Fibrogenéza pri chronických hepatopatiách a markery fibrogeny.
Turecký Ladislav, prof. MUDr. CSc.

Experimentálna hepatitída
Biotransformačný systém a peroxizomový systém pri rôznych modeloch poškodenia pečene.
Turecký Ladislav, prof. MUDr. CSc.

Respiračný systém

Infekcie horných dýchacích ciest
Pediatria a vitamín C v prevencii infekcií horných dýchacích ciest u deťoch predškolského veku a deťoch počas dňa zápalových ochorení.
Muchová Jana, doc. RNDr. PhD.
Paľuchová Zuzana, RNDr. PhD.

Chronická obštrukčná choroba pľúc
Chromická obštrukčná choroba pľúc a jej klinický význam u pacientov s častými exacerbáciami.
Duřinová Monika, RNDr. PhD.
Turecký Ladislav, prof. MUDr. CSc.

ŽIVOT KOLEKTÍVU

Lekárska chémia a biochémia na lekárskych fakultách v SR

významní predstavitelia

- prof. MUDr. **Viliam Mézeš**, DrSc.
  - dlhoročný prednosta Ústavu lekárskej biochémie JLF UK v Martine
  - dekan Jeseniovej lekárskej fakulty v Martine
- <https://www.jfmed.uniba.sk/pracoviska/vedecko-pedagogicke-pracoviska/teoreticke-ustavy/ustav-lekarskej-biochemie/>

Viliam Mézeš

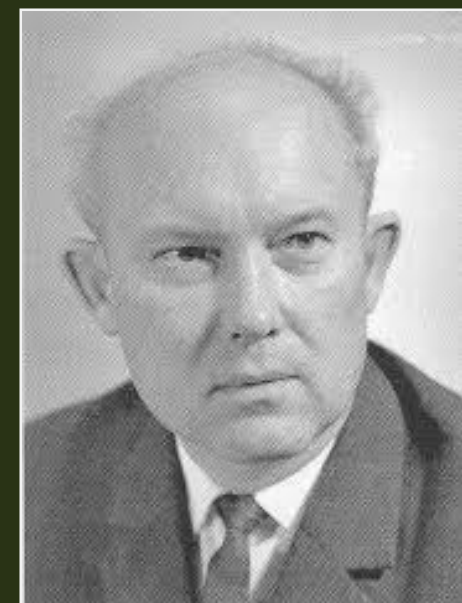

Lekárska chémia a biochémia na lekárskejších fakultách v SR

významní predstavitelia

- Teoretické ústavy JLF UK v Martine boli v roku 2018 pomenované po prof. MUDr. **Viliamovi Mézešovi, DrSc.**

Viliam Mézeš

Lekárska chémia a biochémia na lekárskech fakultách v SR

významní predstavitelia

- JLF UK v Martine:

- doc. Ing. Viera Mézešová, CSc.
- doc. RNDr. Anna Drgová, CSc.
- prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc.
- prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc.

Dušan Dobrota

Viera Mézešová

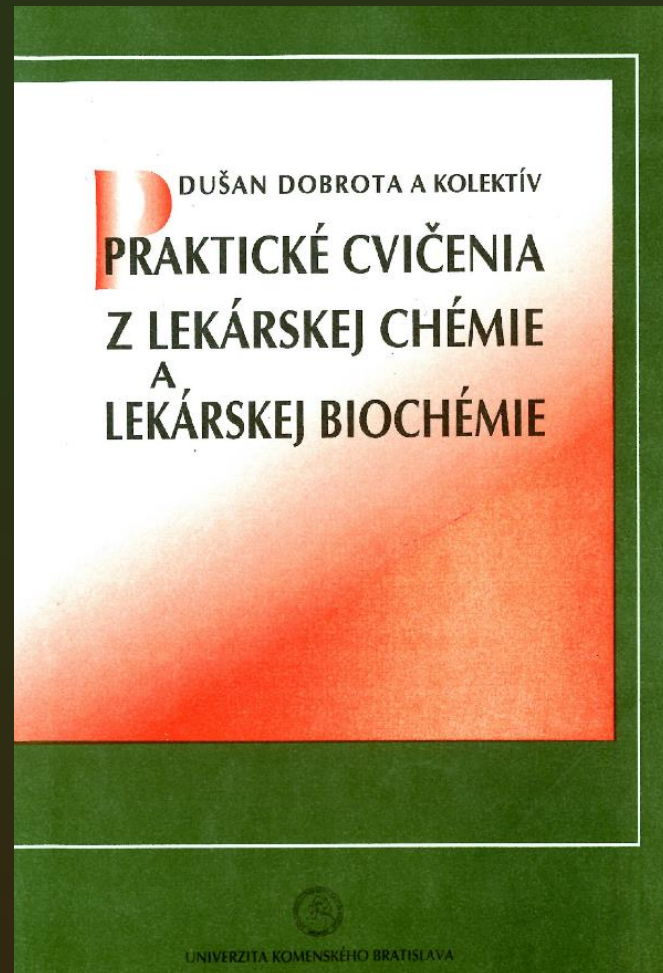
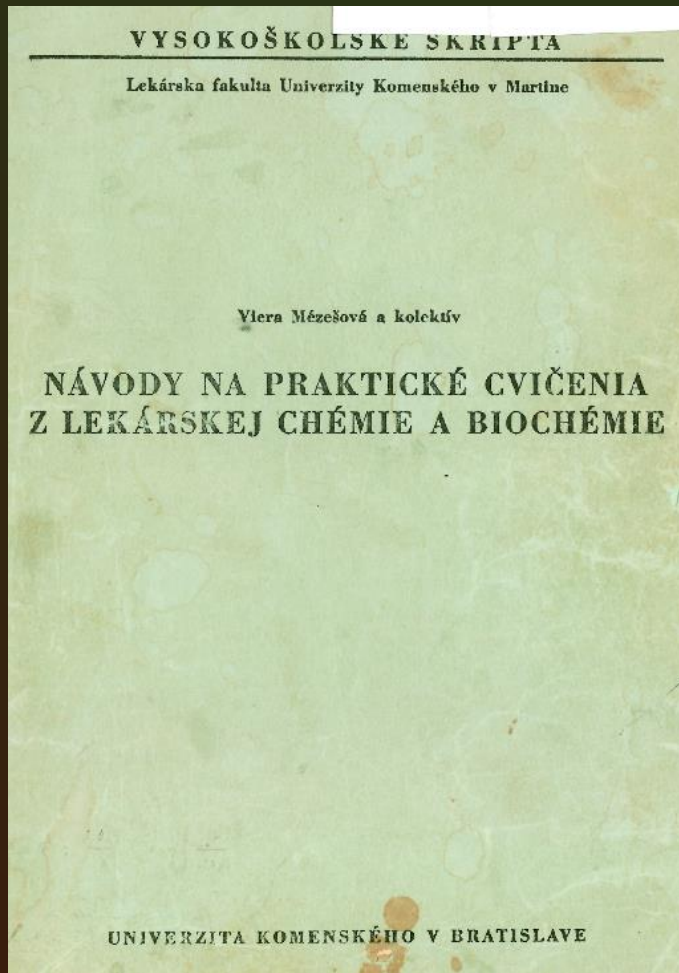
Anna Drgová

Ján Lehotský

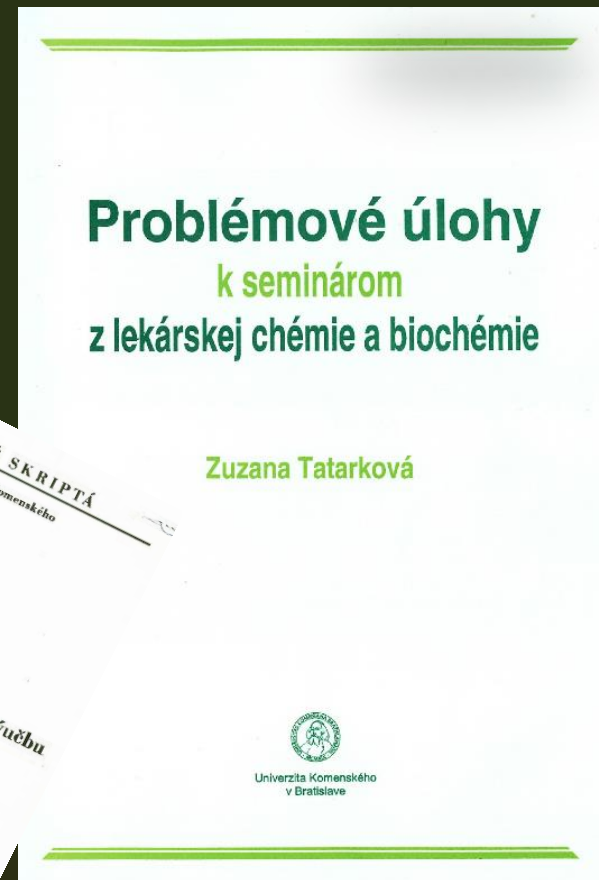
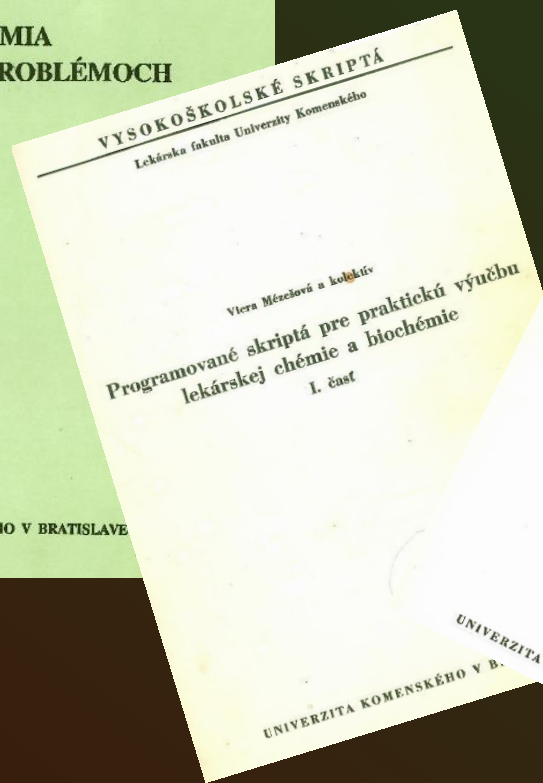
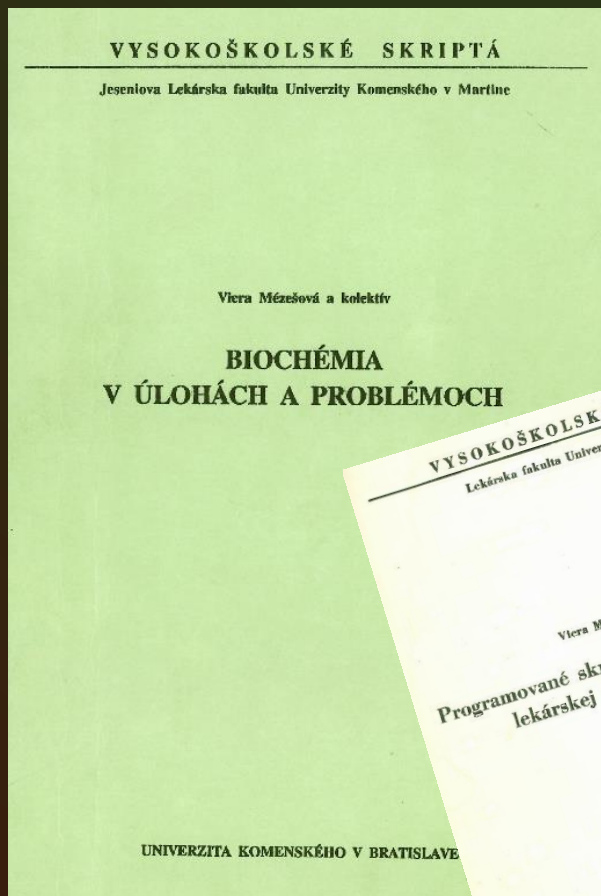
Lekárska chémia a biochémia

praktické cvičnia na JLF Martin

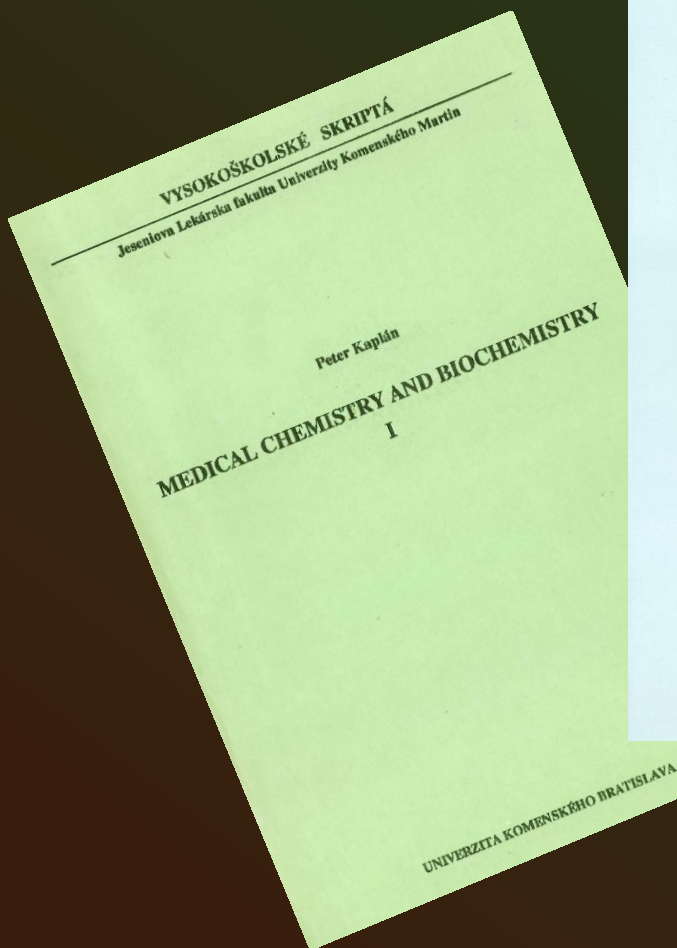
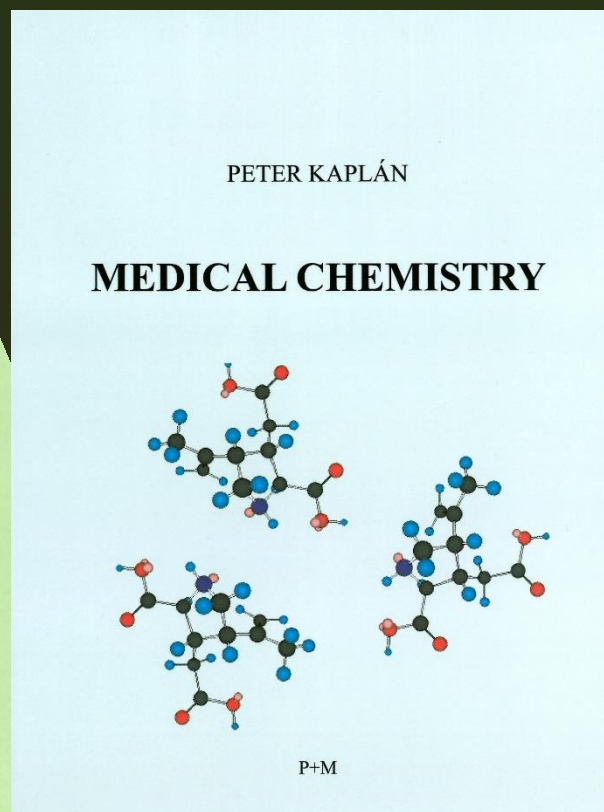
Lekárska chémia a biochémia

semináre na JLF Martin

Lekárska chémia

pre zahraničných študentov – JLF Martin

Lekárska chémia a biochémia

pre zahraničných študentov – JLF Martin

Ján Lehotský et al.

MEDICAL CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

II

COMENIUS UNIVERSITY IN BRATISLAVA

Peter Račay

MEDICAL CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

III

COMENIUS UNIVERSITY IN BRATISLAVA

Peter Račay

MEDICAL CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

IV

COMENIUS UNIVERSITY IN BRATISLAVA

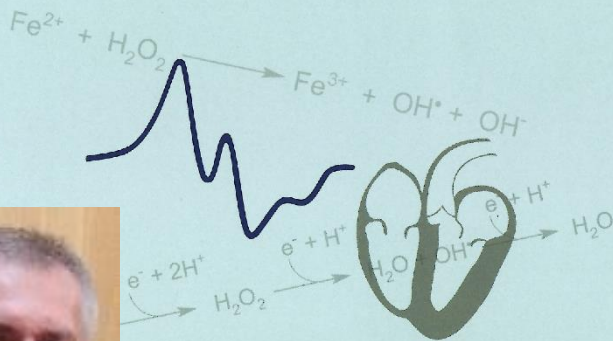

Biochemická literatúra

Peter Kaplan, Peter Račay

PETER KAPLÁN

KARDIOVASKULÁRNE OCHORENIA A VOĽNÉ RADIKÁLY

Peter Kaplan

UNIVERZITA KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE
JESSENOVA LEKÁRSKA FAKULTA
V MARTINE

Peter Račay

MOLEKULÁRNE MECHANIZMY ISCHEMICKO-REPERFÚZNEHO POŠKODENIA CNS

Monografia

Martin 2013

Peter Račay

Ústav lekárskej biochémie Jesseniova lekárska fakulta Univerzita Komenského Martin

Zamestnanci

Profesori

Prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc – vedúci ústavu
Prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc – zástupca vedúceho
Prof. RNDr. Peter Kaplán, CSc
Prof. RNDr. Peter Račay, PhD

Docenti

Doc. RNDr. Anna Drgová, CSc
Doc. RNDr. Eva Babušiková, PhD
Doc. RNDr. Monika Sivoňová Kmet'ová, PhD
Doc. Ing. Zuzana Tatar'ková, PhD
Doc. RNDr. Jozef Hatok, PhD

Odborní asistenti

RNDr. Tatiana Matáková, PhD

Vedeckí pracovníci

Mgr. Radovan Murín, PhD

Technickí pracovníci

Mgr. Alexandra Kožová, Anna Kubermátová,
Marika Martinčeková, Martin Marák, Roman Kubizňa

Vedecké zameranie

- Multiparametrické mapovanie mozgu pomocou magnetickej rezonancie pri vybraných neurologických ochoreniach. prof. MUDr. D. Dobrota, CSc.
- Vypracovanie multiparametrického diagnostického algoritmu mozgových nádorov pomocou magnetickej rezonancie. prof. MUDr. D. Dobrota, CSc.
- Úloha vitamínu D a ďalších markerov vo vzťahu k priebehu sclerosis multiplex. prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc.
- Epigenetické a molekulárne mechanizmy neuroprotektie a ischemickej tolerancie. prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc.
- Biologické a molekulové markery sclerosis multiplex. prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc.
- Vplyv veku a ischemie na štrukturálne a funkčné vlastnosti proteínov. prof. RNDr. Peter Kaplán, CSc.
- Úloha vnútrobunkových organel a ich interakcií v procese syntézy, modifikácií a degradácií bielkovín vo vzťahu k ischemiu indukovanej oneskorenej smrti neurónov. prof. RNDr. Peter Račay, PhD.
- Modulácia a detekcia vnútornej apoptotickej dráhy nádorových buniek za účelom zvrátenia chemorezistencie. doc., RNDr. Jozef Hatok, PhD.
- Možnosti personalizovanej terapie u pacientov s neurodegeneratívnymi ochoreniami. doc. RNDr. Eva Babušiková, PhD.
- Štúdium molekulových zmien vybraných génov a ich potenciálny význam ako diagnostických a prognostických markerov karcinómu prostaty. doc. RNDr. Monika Sivoňová Kmet'ová, PhD.

Martinské centrum pre biomedicínu JLF UK – sídlo ústavu

Bruker Ultraflex extreme, MALDI TOF-TOF hmotnostný spektrometer
- jeden z prístrojov ústavu

Výučba

Všeobecné lekárstvo 1. ročník
Lekárska chémia I 1,5/1 PH
Lekárska chémia II 1,5/1 S

Všeobecné lekárstvo 2. ročník
Lekárska biochémia I 2/3 PH
Lekárska biochémia II 4/4 S

Všeobecné lekárstvo 4. ročník
Povinné voliteľné predmety
Patobiochémia 1/1 PH
Klinická biochémia
a laboratórna medicína 1/1 PH

Zubné lekárstvo 1. ročník:
Lekárska chémia 2/3 S

Zubné lekárstvo 2. ročník
Lekárska biochémia I 2/3 PH
Lekárska biochémia II 2/3 S

Nelekárske študijné odbory 1. ročník
Biofyzika, biochémia
a rádiológia I 2/1 PH
Biofyzika, biochémia
a rádiológia II 1/1 PH

Podakovanie

Podoporené projektom „Martinské centrum pre biomedicínu (BioMed Martin)“ ITMS kód projektu: 26220220187, ktorý je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

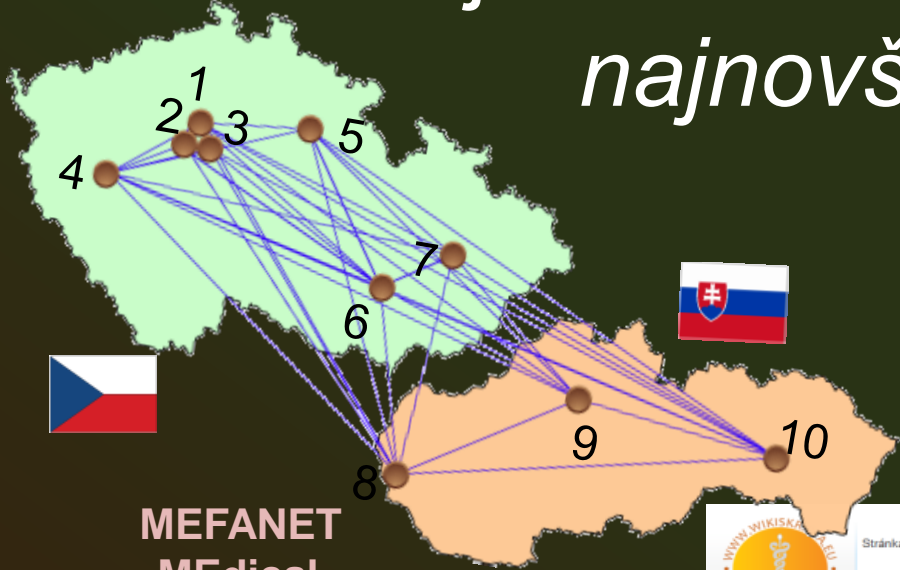

Ústav lekárskej biochémie JLF UK Martin 2017

Výučba lékařské chemie, biochemie a klinické biochemie na LF v ČR a SR *najnovšie trendy*

- MEFANET
- Wikiskripta

MEFANET
MEDICAL
FACULTIES
NETWORK

OPEN
EDUCATION
RESOURCES

Stránka Diskuse

WikiSkripta Váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských výukových materiálů

Jak začít
Nápověda
Registrovat se

Předměty a obory

Anatomie	Mikrobiologie
Biofyzika	Neurochirurgie
Biochemie a patobiochemie	Neurologie
Embryologie	Ortopedie
Fyziologie	Ošetrovatelství
Genetika	Patofyziologie
Chirurgie	Pediatrie
Imunologie	Psychiatrie
Infekční lékařství	Vnitřní lékařství

Další: Dermatovenerologie • Farmakologie • Gastroenterologie • Gynekologie a porodnictví • Hematologie • Histologie • Hygiena a epidemiologie • Lékařská etika a filozofie medicíny • Lékařská psychologie a psychoterapie • Nemoci z povolání • Neoplastická medicína • Nukleární medicína • Oční lékařství • Onkologie • Otorinolaryngologie • Patologie • Radiodiagnostika • Sexuologie • Soudní lékařství • Stomatologie • Urologie • Vědecké informace • Zubní lékařství

Chcete vložit nový příspěvek a chybí zde váš obor?
Máte text vhodný pro Wikiskripta, ale nechce se vám jej převádět do wiki-kódu?
Napište redakci (redakce@wikiskripta.eu) [E]

5 Wikiskripty na vodu

Odvážlivci a sportovci z obou republik se vypraví 28.9. do Poskavi a plánují poslat nejkrásnější úsek Sázkavy na káňech. Povodňový stav ale zastráší půjčovnu lodí, proto jsme akci přejmenovali na "WikiVoda plásky" a neheďte na počasí, neheďte na stav vody jame (prospědky nezbytnými) dosáhní křehkého cíle Fotky a popis výletu si přečtíte na oficiálních stránkách 1. LF!

Nová Wikiskripta 2 642 článků

V pátek 10.9. proběhla aktualizace Wikiskript. Nyní se můžete kochat novým vzhledem a používat nové funkce. V průběhu dní se budou objevovat i další změny. Popis změn, které proběhly, a návod, jak jednoduše ve Vašem prohlížeči zajistit správnou funkci Wikiskript, naleznete na stránce **aktualizace**. Děkujeme za pochopení.

Ostatní

Články podle kategorií:
Obory • Slovník • Wikiskripta

Fórum
Průvodce studiem na 1. LF UK • Průvodce studiem na 3. LF UK

Nápověda a dokumentace

O Wikiskriptech • Redakce
Nápověda • Jak začít • Základy formátování • Jak má vypadat článek
Přáte se • Žádost o technickou pomoc

Autorské právo • Podmínky užití • Ochrana osobních údajů • Vytočení odpovědí

Chcete nám pomoci?

Chcete pomoci při tvorbě Wikiskript? Můžete zabít některý z žánaných článků:
• Aorta • Páteř • Hypoxie • Buňka • Nausea • Hydrocef

Použité zdroje

- Archívy ústavou
- J. Čarský: Vývoj Biochémie na Slovensku: 1956 – 2006
<http://www.ped.muni.cz/wchem/sm/hc/hist/19/biochemie-vice.html><http://www.svatepismo.sk/> Gn 2,21.
- J. Szelepcsényi: Nedýchajte, prosím – rozhovory s akademikom
Niederlandom, Tankred, 2000, ISBN 80-968180-1-5
- <http://schs.chtf.stuba.sk/Archiv/Materialy%20SCHS/Historia%20SCHS/Vyvoj%20biochemie%20na%20Slovensku.pdf>
- <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/ustav/lekarska-a-klinicka-biochemia/historia/>
- Internet